

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права

Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

**ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ**

(за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю агрофірма «ЧБГ»)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

601-ЕО

10578557

КР

Розробила студентка групи 601-ЕО

Решотка І.В.

Керівник: д.е.н., професор

Кулик В.А.

Рецензент: головний бухгалтер ТОВ
АФ «ЧБГ»

Кошляк Т.А.

Засвідчую, що в цій роботі немає запозичень
із праць інших авторів без відповідних
посилань

Решотка І.В.

Підтверджую достовірність даних,
використаних у роботі

Кулик В.А.

Допустити до захисту
Завідувач кафедри

Кулик В.А.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Економічна характеристика та організація обліку ТОВ АФ «ЧБГ»	6
1.1 Організаційно-управлінська структура підприємства та основні види його діяльності.....	6
1.2 Організація бухгалтерського обліку на товаристві	12
1.3.Аналіз основних економічних показників	17
РОЗДІЛ 2 Організаційні та управлінські аспекти формування політики	36
2.1 Сутність та класифікація облікової політики	36
2.2 Принципи, методи та процедури бухгалтерського обліку в системі політики.	41
2.3 Система формування облікової політики підприємства	45
2.4 Внутрішні регламенти, що регулюють облікову політику товариства.	51
РОЗДІЛ 3 Організація елементів облікової політики на ТОВ АФ «ЧБГ» щодо окремих об'єктів бухгалтерського обліку	57
3.1 Необоротні активи : теоретичні засади функціонування системи їх обліку та аудиту	57
3.2 Облік оборотних активів підприємства	66
3.3 Організація оплати праці	76
РОЗДІЛ 4 Удосконалення облікової політики підприємства	84
4.1 Удосконалення облікової політики щодо основних засобів.....	84
4.2 Удосконалення облікової політики та обліково-аналітичного забезпечення оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ».....	90
4.3 Удосконалення облікової політики в системі розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві	97
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	105

				<i>601-EO 10578557 KP</i>			
	П. І. Б.	Підпис	Дата				
Розроб.	Решотка І.В.			Облікова політика підприємства та її вплив на фінансовий результат його діяльності (за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю агрофірма «ЧБГ»)	Стадія	Аркушів	104
Перевір.	Кулик В.А.						
Н. контр.	Кулик В.А.				Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування		
Затверд.	Кулик В.А.				2		

ВСТУП

В сучасних умовах формування ринкових відносин в Україні, стають все більш притаманні ринку своєрідні риси, такі як: оперативність та конкурентоспроможність виробництва, своєчасність і ризик прийнятих рішень.

Як показав досвід зарубіжних країн з розвиненими економічними зв'язками, уміло сформована облікова політика є дуже важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю товариств.

Кожне підприємство, дивлячись на конкретні умови своєї праці, обирає найбільш прийнятний для себе варіант, який забезпечить надійний контроль за ефективною діяльністю.

Для визначення політики підприємства потрібно володіти досконало нормативно-правовими документами, які регулюють організацію обліку та звітності, а також необхідно опанувати специфічні особливості діяльності підприємства для якого це створюється.

Облікова політика є ключовим фактором у формуванні економічної ідеології суспільства на тривалий період, надаючи можливість ефективно реагувати на зміни, які виникають у виробничому процесі, ефективно та своєчасно прилаштовувати виробничу систему до умов навколишнього середовища, знизити економічний ризик та досягти в конкурентній боротьбі успіхів.

Оскільки, облікова політика підприємства це основний внутрішній документ, то він враховує галузеві особливості та спеціалізацію господарюючого суб'єкта, а також регламентує та визначає методичні прийоми відображення господарських операцій.

Від ефективного сформованої облікової політики залежить продуктивність управління бухгалтерським обліком, фінансово-господарською діяльністю товариства та стратегія його розвитку на тривалу перспективу.

Саме тому, цей процес вимагає великих зусиль та відповідальності, оскільки товариству доведеться дотримуватися розробленої і затвердженої ним облікової політики протягом значної кількості років.

Основною метою магістерської роботи є дослідження та обґрунтування питань формування облікової політики з урахуванням її особливостей та ролі у створенні фінансової звітності. Для досягнення даної мети необхідне виконання комплексу пов'язаних завдань, зокрема:

- проаналізувати теоретичні аспекти розвитку обліку і облікової політики у теперішніх умовах;
- дослідити основні принципи формування облікової політики;
- узагальнити найголовніші засади формування облікової політики, сформулювати основні її аспекти, об'єкти та завдання;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання облікової політики сільськогосподарського підприємства;
- провести аналіз фінансово-господарського стану підприємства.
- розкрити методiku нарахування облікових оцінок та відображення змін у фінансовій звітності;
- здійснити аналітичну оцінку облікової політики підприємств та визначити її вплив на формування їх фінансових результатів;
- розробити рекомендації щодо вдосконалення організації облікової політики досліджуваного підприємства.

Об'єктом даного дослідження є діяльність ТОВ АФ «ЧБГ», а предметом - організаційні теоретичні, методологічні аспекти облікової політики, що виникають в процесі діяльності підприємства і мають вплив на його фінансовий стан.

Основні методи дослідження, які були використані у процесі написання даної магістерської роботи, включають збір конкретних фактів, а саме: їх спостереження, реєстрація, опис і аналіз; обґрунтування наукових рекомендацій; порівняння аналізу і синтезу; метод узагальнення.

Табличний та графічний прийом використовувалися для відповідної ілюстрації одержаних результатів. Дослідження ґрунтується на інформаційній базі, що включає законодавчі та нормативні акти України та інших країн щодо облікової політики, монографії, наукові статті та матеріали наукових досліджень, періодичних видань, практичні матеріали досліджуваного товариства – ТОВ АФ «ЧБГ».

Магістерська робота включає вступ, чотири розділи, висновки з пропозиціями, список використаних джерел та додатки.

Перший розділ розкриває економічну характеристику та організацію обліку на ТОВ АФ «ЧБГ», саме тут здійснюється аналіз показників товариства.

В другому розділі розглядається організаційні та управлінські аспекти формування облікової політики. Ретельно досліджено складові, принципи та порядок формування, документальне оформлення.

Третій розділ розкриває елементи облікової політики на підприємстві щодо окремих об'єктів бухгалтерського обліку, а саме: організація необоротних активів, виробничих запасів та оплати праці.

У четвертому розділі представлено удосконалення облікової політики підприємства.

Після дослідження чотирьох розділів було зроблено висновки, де відображено результат виконаної роботи.

РОЗДІЛ 1 ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТОВ АФ «ЧБГ»

1.1 Організаційно-управлінська структура підприємства та основні види його діяльності

На сьогоднішній день сільське господарство є однією з ключових сфер економіки України. Його розвиток має велике значення для підвищення рівня життя населення, розширення можливостей експорту та зміцнення продовольчої та економічної безпеки країни.

Сільськогосподарський сектор є не лише важливим, а й досить ризиковим через вплив біологічних та природних факторів на процес виробництва. Наприклад, погодні умови можуть суттєво вплинути на врожайність та результативність галузі.

Виробництво рослинництва становить значну частку загального виробництва сільського господарства (70,2%).

Наприклад, Полтавська область відома своїм виробництвом зернових культур та соняшнику, і тому її важливість у цьому контексті важко переоцінити, саме тому для даного дослідження було обрано ТОВ АФ «ЧБГ».

Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма "ЧБГ" є юридичною особою, яка функціонує відповідно до вимог Цивільного та Господарського кодексів України, а також відповідних законів, зокрема "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю", "Про зовнішньоекономічну діяльність" та іншого чинного законодавства.

Дане підприємство є єдиним правонаступником Товариства з обмеженою відповідальністю «Агроєдність» (ідентифікаційний код юридичної особи – 39532196).

Місцезнаходження товариства: Україна, 37233, Полтавська область, Миргородський район, с. Піски. ТОВ АФ«ЧБГ» - юридична особа, яка володіє:

- самотійним балансом;
- рахунками у банківських установах;
- круглою печаткою;
- кутовим штампом з власним найменуванням;

- бланком та торгівельною маркою (знак для товарів та послуг), а також іншою атрибутикою юридичної особи.

Підприємство, як незалежний учасник господарювання, має повний вплив на укладання угод, отримання майна та пов'язані з ним права, а також на прийняття різноманітних обов'язків.

Крім того, воно може бути учасником у судових засіданнях у господарському та третейському судах. ТОВ АФ «ЧБГ» може також створювати філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, розробляючи відповідні положення для їх функціонування.

Головна мета діяльності підприємства це отримання прибутку та реалізація соціально-економічних інтересів його учасників.

Щодо предмету своєї діяльності, основною областю є виробництво сільськогосподарської продукції, що включає вирощування різних культур, управління складами, надання послуг зернового складу, тваринництво та інші пов'язані види діяльності у галузях рослинництва та тваринництва.

Відповідно до основного предмету та мети своєї діяльності, товариство також надає вказані послуги (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Основні послуги ТОВ АФ «ЧБГ»

Послуги	Характеристика
1	2
Вирощування зернових та технічних культур	<ul style="list-style-type: none">- зернових культур на зерно для продовольчого споживання, на корм, на насіння;- бобових культур, що підлягатимуть сушінню, луштинню на зерно для продовольчого споживання, на корм, насіння;- насіння та плодів олійних культур (арахісу, сої, соняшнику, кользи, рапсу, рижю тощо) для продовольчого споживання, технічних цілей, а також на насіння;- однорічних і багаторічних трав на зелений корм, випас, сіно, сінаж і силос;- ефіроолійних культур.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Овочівництво; декоративне садівництво та вирощування продукції розсадників	<ul style="list-style-type: none"> -овочевих та баштанних культур для продовольчого споживання: помідорів, огірків, капусти, столової моркви та буряків, кабачків, баклажанів, динь, кавунів, бобових, які не підлягають луцінню, салатів, цибулі, цукрової кукурудзи; - вирощування зелені: кропу, петрушки, салату, шпинату тощо; - овочевої розсади, насіння овочевих культур; - садивного матеріалу плодово-ягідних і горіхоплідних культур та винограду.
Вирощування фруктів, ягід, горіхів, культур для виробництва напоїв і прянощів:	<ul style="list-style-type: none"> - фруктів: яблук, слив тощо; - ягід: суниці, малини, смородини; - вирощування винограду; - вирощування культур для виробництва прянощів (листя, квітів, плодів, насіння); - перероблення фруктів, ягід і винограду на вино в межах господарства, що їх вирощує.
Оптова та роздрібна торгівля	<ul style="list-style-type: none"> - оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин; - оптову торгівлю сільськогосподарськими машинами й устаткуваннями; - роздрібну торгівлю продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами.
Операції з нерухомістю	<ul style="list-style-type: none"> - надання в оренду й експлуатацію власного, чи орендованого нерухомого майна; - надання в суборенду орендованих земельних ділянок; - управління нерухомістю, послуги зі збору орендної плати.

Товариство з обмеженою відповідальністю АФ «ЧБГ» діє як самостійний учасник зовнішньоекономічної діяльності відповідно до чинного законодавства. Воно встановлює та підтримує бізнес-зв'язки з іноземними компаніями, організаціями та установами з питань, що відносяться до комерційних інтересів.

Підприємство самостійно встановлює штатний розпис і чисельність працівників. Згідно зі Статутом товариства органами управління є: Загальні збори Учасників та одноосібний виконавчий орган – Директор. Загальні збори учасників мають право вирішувати різні питання, пов'язані з діяльністю підприємства.

До їх компетенції входять:

- 1) формування головних напрямів діяльності товариства;
- 2) внесення змін до Статуту та ухвалення рішення щодо проведення діяльності Товариством на основі стандартного статуту;
- 3) обрання Директора й встановлення розміру винагороди Директору
- 4) зміна розміру Статутного капіталу;
- 5) ухвалення рішень щодо виділу, злиття, приєднання, поділу, ліквідації та трансформації підприємства, затвердження порядку припинення та розподілу майна, яке залишається після врахування вимог кредиторів, а також затвердження ліквідаційного балансу підприємства;
- 6) прийняття інших рішень, віднесених законом до компетенції Загальних зборів Учасників.

На ТОВ АФ «ЧБГ» формується статутний капітал у сумі 1800000 гривень, який представлений номінальною вартістю часток його учасників, вираженою в національній валюті. Розмір частки учасника в статутному капіталі також визначається у відсотках і відповідає співвідношенню номінальної вартості її частки до загального статутного капіталу підприємства.

Засновниками (учасниками) товариства є :

1. Фізична особа – громадянин України Некрасов Костянтин Олександрович, зареєстрований за адресою : Україна, 03187, місто Київ, вул. Героїв Сталінграду, будинок 16 Д, квартира 223, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2745308777.

Розмір внеску до статутного фонду: 1 260 000 грн. (70.00 %).

2. Фізична особа – громадянин України В'ялий Ілля Володимирович, зареєстрований за адресою : Україна, 01103, місто Київ, вул. Драгомирова, будинок 6 Б, квартира 80, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2766807650.

Розмір внеску до статутного фонду: 360 000 грн. (20.00 %).

3. Фізична особа – громадянин України Орошан Валерій Георгійович, зареєстрований за адресою : Україна, 37240, Полтавська обл., Лохвицький р-н, місто Заводське, вул. Матросова, будинок 21, квартира 33, реєстраційний номер облікової картки платника податків 2431704538.

Генеральний директор виступає як єдиний виконавчий орган товариства і відповідає за управління його поточною діяльністю. Він є підзвітним загальним зборам, організовує виконані ним рішення та забезпечує відповідність діяльності товариства вимогам законодавства, рішенням загальних зборів.

Директор має право приймати рішення щодо всіх аспектів, пов'язаних з управлінням щоденною діяльністю товариства, окрім тих, що належать виключно до компетенції загальних зборів.

В межах своєї компетенції генеральний директор має право самостійно ухвалювати рішення, діючи розумно, добросовісно та з увагою до інтересів товариства, відповідно до вимог законодавства.

Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЧБГ» самостійно визначає організаційну структуру.

Організаційна структура включає в себе всі виробничі ланки, впорядковані потоки ресурсів у виробничій системі, а також органи управління та їх взаємозв'язок, які спрямовані на досягнення стратегічних цілей підприємства.

Фінансово забезпечені підприємства вибирають таку організаційну структуру, яка в найкращий спосіб відповідає розв'язанню складних і непередбачуваних проблем. Це важливо, оскільки неефективна структура підприємства ускладнює досягнення поставлених цілей.

Основними компонентами структури управління підприємства є:

- організація та розподіл функцій управління;
- формування автономних структурних підрозділів;
- визначення кількості рівнів управління та розподіл працівників між ними;
- кількість працівників для реалізації кожної управлінської функції;
- порядок інформаційних зв'язків.

Залежно від присутності різних функціональних зв'язків в системі управління, можна виділити різні типи організаційних структур, такі як лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна, матрична та інші.

Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЧБГ» має лінійну організаційну структуру, що зображена на рисунку 1.1.

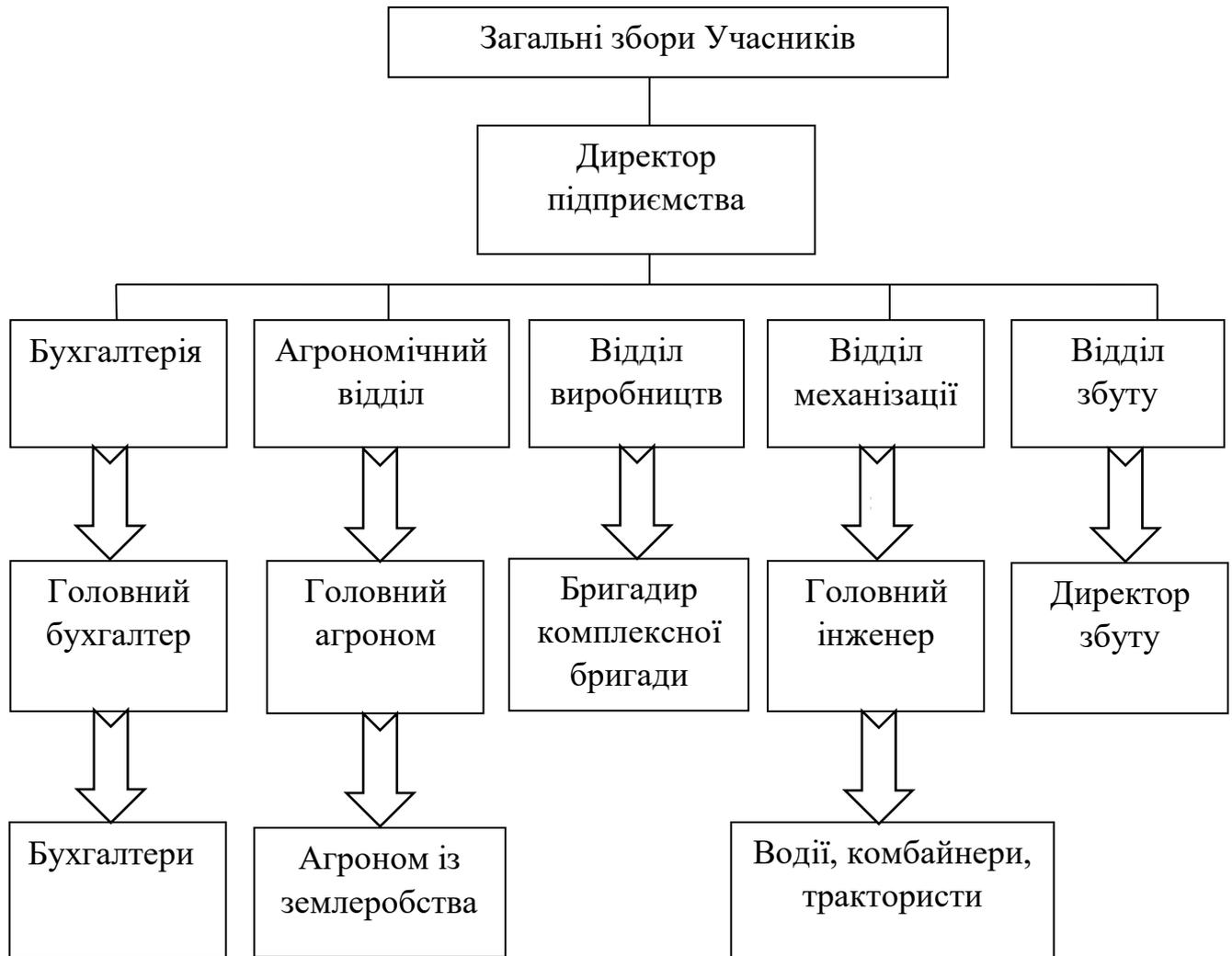

Рисунок 1.1 – Структура управління ТОВ АФ «ЧБГ»

Структура управління лінійного типу ґрунтується на централізації всіх функцій виробництва та управління у руках єдиного керівника.

У цій системі всі повноваження є прямими, походять від вищої ієрархічної ланки управління.

Представимо в таблиці 1.2 плюси та мінуси організаційної структури лінійного управління, яка функціонує у ТОВ АФ «ЧБГ».

Переваги та недоліки лінійної структури товариства

Переваги	Недоліки
1. Чіткість і простота. 2. Єдність розпоряджень 3. Відповідальність кожного за виконання свого завдання (надійний контроль та дисципліна). 4. Швидкість у прийнятті рішень. 5. Особиста відповідальність керівника за окремі результати діяльності його підрозділу. 6. Ефективне використання ресурсів (особливо при маленьких розмірах організації).	1. Необхідність високої кваліфікації керівників. 2. Перевантаження інформацією, великий потік документації, безліч контактів з підлеглими, вищими та суміжними організаціями. 3. Підвищення кількості рівнів управління при зростанні масштабів організації. 4. Збільшення обмежень для ініціативи робітників на нижчих рівнях.

Отже, лінійна структура все ще досить популярна в сучасних умовах, однак вона вимагає застосування сучасних методів організації роботи підприємства в цілому.

1.2 Організація бухгалтерського обліку на товаристві

Термін «організація бухгалтерського обліку» означає систему умов та компонентів, які визначають структуру облікового процесу з метою отримання точної та своєчасної інформації про економічну діяльність товариства та здійснення контролю за раціональним використанням робочих ресурсів і готової продукції.

В ході своєї діяльності будь-яке підприємство виконує різноманітні операції, які формують його господарську діяльність.

Усі операції повинні бути обов'язково зафіксовані - це є однією з основних функцій бухгалтерського обліку.

Ефективна організація бухгалтерського обліку передбачає таку його структуру, що гарантує:

- своєчасне виконання завдань;

- планування контролю;
- управління та надання повної об'єктивної та неупередженої інформації за мінімальні витрати ресурсів і праці.

Бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється безперервно з часу його реєстрації до моменту ліквідації. Для проведення бухгалтерського обліку офіційною валютою є гривня.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві належить до компетенції керівника, відповідно до чинного законодавства та установчих документів. Обґрунтована систематизація бухгалтерського обліку базується, в першу чергу, на використанні загальноприйнятих підходів:

- дослідження структури, технології та організації виробництва;
- організація робочого апарату та умов праці облікових працівників;
- координація облікового процесу (визначення обсягу облікових завдань);
- забезпечення високого рівня компетентності працівників бухгалтерії (бухгалтера, власника) у засвоєнні діючого законодавства та нормативно-правової бази щодо ведення бухгалтерського обліку.

Всі етапи реалізації облікового процесу складаються з трьох частин (рис.1.2).

Рисунок 1.2 – Етапи облікового процесу

Етап первинного обліку включає в себе процеси документування та оцінки економічних явищ і процесів. Завданням поточного обліку є здійснення облікової реєстрації господарських операцій на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах.

Етап підсумкового обліку представляє собою процес узагальнення інформації, отриманої в результаті поточного обліку, у бухгалтерській звітності.

Кожен етап облікового процесу вимагає самостійної організації підприємством, представленим власником або виконавчим органом (посадовою особою), подальших заходів з обліку:

- установа переліку господарських явищ та процесів для відображення у системі бухгалтерського обліку (облікова номенклатура);

- визначення методів та прийомів представлення облікових номенклатур (вибір форми обліку);

- обрання матеріальних носіїв інформації, їхній рух та зберігання (врахування форми бухгалтерського обліку, облікової номенклатури та доступних засобів обчислювальної техніки).

Комплекс об'єктів бухгалтерського обліку формується відповідно до суті фінансово-господарської діяльності підприємства та вимог, пов'язаних із керівництвом, контролем та оцінкою цієї діяльності.

Об'єкти організації бухгалтерського обліку можна узагальнено розділити:

1. Об'єкти в системі облікового процесу включають номенклатуру, капітал та документообіг.
2. Виконавці включають працівників бухгалтерії та лінійного апарату.
3. Забезпечення охоплює організаційне, інформаційне, правове та технічне.
4. Тенденції розвитку визначають перспективи.

Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку, товариство під керівництвом власника (керівника, виконавчого органу) самостійно визначає методи та організаційні форми обліку.

Важливою умовою ефективної організації обліку є використання найбільш підходящої форми ведення бухгалтерського обліку. Термін "форма бухгалтерського обліку" включає в себе конкретне поєднання різних видів облікових реєстрів, а також методологію та порядок проведення облікових записів.

На ТОВ АФ «ЧБГ» використовується автоматизована форма обліку, адже великий обсяг економічної інформації, який постійно збільшується, потребує ведення обліку з використанням комп'ютерної техніки.

Облік на підприємстві здійснюється за допомогою програмного забезпечення «1С:Бухгалтерія». Товариство має дотримуватися прийнятої форми обліку протягом звітного періоду.

На рисунку 1.3 відображено порядок автоматизованого бухгалтерського обліку в комп'ютерній програмі «1С: Бухгалтерія».

Рисунок 1.3 – Порядок автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві

На підприємстві організовано бухгалтерію, яку очолює головний бухгалтер, що адміністративно підпорядкований безпосередньо керівництву підприємства, для проведення бухгалтерського обліку (рис. 1.4). За організацію бухгалтерського обліку на підприємствах відповідають їх власники.

Керівник підприємства визначає особу, яка призначається на посаду головного бухгалтера, а також вирішує питання щодо звільнення його від обов'язків. У випадку наявності, ці рішення можуть бути підтверджені вищим керівним органом чи власником.

Рисунок 1.4 – Організаційна структура бухгалтерії

Відповідно до законодавства України, встановленого Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» від 16 липня 1999 року, головний бухгалтер або особа, відповідальна за ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, має такі обов'язки:

- гарантувати виконання єдиної методологічної основи бухгалтерського обліку на товаристві;
- забезпечувати складання та подання в установлені терміни фінансової звітності користувачам, визначеним законодавством;
- брати участь в оформленні документів, пов'язаних із втратою, крадіжкою та відшкодуванням витрат внаслідок втрати, крадіжки чи пошкодження активів товариства з вини осіб;
- проводити перевірку стану бухгалтерського обліку у філіях, представництвах та інших підрозділах.

Поміж повноважень головного бухгалтера знаходяться й інші права, наприклад, те що він має можливість встановлювати вимоги до порядку фіксації господарських операцій, визначати терміни їх оформлення та подання необхідних документів до бухгалтерії виробничими підрозділами та службами підприємства.

Також має право утримувати виконання або не виконувати незаконні розпорядження до вирішення питання з повідомленням керівнику. В разі відсутності головного бухгалтера його функції виконує заступник. Згідно посадової інструкції, він здійснює облік і контроль по закріпленій за ним ділянці роботи, приймає первинні та зведені документи від посадових та матеріально відповідальних осіб, перевіряє правильність оформлення господарських операцій і законність їх проведення.

Виробництво є основою в діяльності підприємства, тому важливу роль на підприємстві відведено бухгалтеру з виробництва. Він встановлює структуру та розподіл витрат виробництва з урахуванням їх економічного значення, центрів відповідальності та елементів; здійснює своєчасний та повний облік виготовленої продукції, наданих робіт чи послуг, формує інформацію про обсяг витрат та виготовлену продукцію, передбачену у системі документів, облікових регістрах та звітності. Бухгалтер з податкового обліку здійснює облік податків, зборів, передбачених чинним законодавством. Бухгалтер-касир на підприємстві займається обліком розрахункових операцій та відображенням їх у звітності.

Отже, ключовим аспектом функціонування підприємства та здійснення фінансового бухгалтерського обліку є формування облікової політики. Кожен економічний суб'єкт несе відповідальність за те, щоб інформація, яка вводиться в бухгалтерський облік, була надійною, точною та надходила вчасно. Самостійне визначення облікової політики з врахуванням вимог законодавчих та нормативних актів є дуже важливим етапом для товариства.

1.3. Аналіз основних економічних показників

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів[1].

Стан фінансів підприємства залежить від досягнень у виробничій, комерційній та фінансово-господарській сферах, тому на нього впливають усі ці види діяльності товариства.

Ефективне управління фінансами вимагає проведення глибокого аналізу, що дозволяє більш точно оцінити невизначеність ситуації за допомогою сучасних кількісних методів. В цьому контексті важливо визнати значущість фінансового аналізу – комплексного системного вивчення фінансового стану підприємства та факторів, які його формують. Основною метою фінансового аналізу є оцінка ступеня фінансового ризику та прогнозування рівня дохідності капіталу. Його завдання включає визначення фінансового стану підприємства та вчасне виявлення та усунення можливих недоліків у діяльності, а також пошук резервів для поліпшення фінансового стану підприємства.

Є такі основні завдання аналізу фінансового стану підприємства: дослідження рентабельності й фінансової стійкості підприємства; дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними обіговими коштами; об'єктивне оцінювання динаміки та стану ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості підприємства; оцінювання становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку й кількісне оцінювання його конкурентоспроможності; аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів; визначення ефективності використання фінансових ресурсів. Для проведення аналізу ключових показників діяльності підприємства використано інформацію з бухгалтерської фінансової звітності за період з 2020 по 2022 роки.

Основні економічні показники господарської діяльності ТОВ АФ «ЧБГ» наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

№	Показники	Одиниці виміру	Джерела інформації, розрахунок	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення		Відхилення	
							абсолютне 2021 р. від 2020 р., тис. грн.	темп зростання 2021 р. від 2020 р., %	абсолютне 2022 р. від 2021 р., тис. грн.	темп зростання 2022 р. від 2021 р., %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. АКТИВИ										
1.1	Активи всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300, гр.4	250909	234218	289545	-16691	-6,65	55327	23,62
1.2	Необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1095	37356	46219	39479	8863	23,73	-6740	-14,58
1.2.1	Нематеріальні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1000	-	-	-	-	-	-	-
1.2.2	Незавершені капітальні інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1005	-	-	-	-	-	-	-
1.2.3	Основні засоби	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1010	37312	46175	39435	8863	23,75	-6740	-14,60
1.2.4	Довгострокові біологічні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1020	-	-	-	-	-	-	-
1.2.5	Фінансові інвестиції	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1030+1035	44	44	44	0	0	0	0

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.2.6	Інші необоротні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1040+1045+1090	-	-	-	-	-	-	-
1.3	Оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1195	213553	187999	250066	-25554	-11,97	62067	33,01
1.3.1	Запаси	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1100+1110+1115	116749	105927	136342	-10822	-9,27	30415	28,71
1.3.2	Дебіторська заборгованість	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1125+1130+1135+1136+114 5+1155+1120	82775	75999	105291	-6776	-8,19	29292	38,54
1.3.3	Грошові кошти і їх еквіваленти	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1160+1165	564	623	1228	59	10,46	605	97,11
1.3.4	Інші оборотні активи	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1190+1170	7076	5450	7205	-1626	-22,98	1755	32,20
2. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ										
2.1	Зобов'язання всього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595+1695+1700	157938	90058	132426	-67880	-42,98	42368	47,05
2.2	Довгострокові зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1595	3943	2604	1865	-1339	-33,96	-739	-28,38
2.3	Поточні зобов'язання	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1695	153995	87454	130561	-66541	-43,21	43107	49,29
2.3.1	Короткострокові кредити	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1600	-	-	-	-	-	-	-
2.3.2	Кредиторська заборгованість за товари	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1615+1605	50657	27447	57694	-23210	-45,82	30247	110,20

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2.3.3	Кредиторська заборгованість за розрахунками	тис. грн.	2.3-2.3.1-2.3.2-2.3.4	103338	60007	72867	-43331	-41,93	12860	21,43
2.3.4	Доходи майбутніх періодів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1665	-	-	-	-	-	-	-
2.3.5	Забезпечення витрат і платежів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1520+1525+1660	-	-	-	-	-	-	-
3. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ										
3.1	Власний капітал – усього	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495	92971	144160	157119	51189	55,06	12959	8,99
3.2	Зареєстрований (пайовий) капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1400	1800	1800	1800	0	0	0	0,00
3.3	Додатковий капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1410	-	-	-	-	-	-	-
3.4	Резервний капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1415	-	-	-	-	-	-	-
3.5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1420	91171	142360	155319	51189	56,15	12959	9,10

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3.6	Неоплачений капітал	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1425	-	-	-	-	-	-	-
4. ДОХОДИ І ВИТРАТИ										
4.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд.2000, гр3	105895	201536	168175	95641	90,32	-33361	-16,55
4.2	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.2, ряд 2050, гр.3	95833	137537	120884	41704	43,52	-16653	-12,11
4.3	Валовий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2090 (2095), гр.3	10062	63999	47291	53937	536,05	-16708	-26,11
4.4	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	тис. грн.	Ф.2, ряд 2190 (2195), гр. 3	6203	53111	13417	46908	756,21	-39694	-74,74
4.5	Прибуток (збиток) до оподаткування	тис. грн.	Ф 2, ряд 2290 (2295), гр. 3	19104	51189	12959	32085	167,95	-38230	-74,68
4.6	Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	Ф.2, ряд 2350 (2355), гр.3	19104	51189	12959	32085	167,95	-38230	-74,68
5. ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ										
5.1	Рентабельність продажу	%	4.3/4.1*100%	9,50	31,76	28,12	22,25	234,20	-3,64	88,55
5.2	Середня вартість активів	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1300 (гр.3+гр.4)/2	215528	242563,5	261881,5	27035,50	12,54	19318,00	107,96

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.3	Рентабельність активів	%	4.6/5.2*100%	8,86	21,10	4,95	12,24	138,08	-16,15	-76,55
5.4	Середній розмір власного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495(гр.3+гр.4)/2	100644	118565,5	150639,5	17921,50	17,81	32074,00	27,05
5.5	Рентабельність власного капіталу	%	4.6/5.4*100%	18,98	43,17	8,60	24,19	127,45	-34,57	-80,07
5.6	Середній розмір власного оборотного капіталу	тис. грн.	Ф.1, ряд. 1495+1500+1510+1515-1095 (гр. 3+ гр. 4) / 2	60570,5	80051,5	110025	19481,00	32,16	29973,50	37,44
5.7	Рентабельність власного оборотного капіталу	%	4.6 / 5.6 * 100	31,54	63,95	11,78	32,40	102,74	-52,17	-81,58
6. ТРУДОВІ ПОКАЗНИКИ										
6.1	Обсяг реалізованої продукції	тис. грн.	Ф.1-підприємн, р.3, гр. 2	105895	201536	168175	95641	90,32	-33361	-16,55
6.2	Середньооблікова кількість працівників	Осіб	Ф.1-підприємн, р.6, р. 600	91	99	98	8	8,79	-1	-1,01

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.3	Продуктивність праці одного працівника	тис. грн./особу	6.1/6.2	1163,68	2035,72	1716,07	872,04	74,94	-319,65	-15,70
6.4	Фонд оплати праці усіх працівників	тис. грн.	Ф.1-ПВ, р.3, ряд. 5010	13479	13991	13076	512,00	3,80	-915,00	-6,54
6.5	Фонд робочого часу	люд-год	Ф.1-підприємн, р.6, р. 601	191861	186708	178796	-5153,00	-2,69	-7912,00	-4,24
6.6	Рівень оплати праці за 1 люд-год	тис. грн/люд-год	6.4/6.5	0,070	0,075	0,073	0,005	6,66	0,00	-2,40
6.7	Середня заробітна плата 1-го працівника	тис. грн.	6.4/6.2	148,121	141,323	133,429	-6,80	-4,59	-7,89	-5,59
7. ПОКАЗНИКИ МАЙНОВОГО СТАНУ										
7.1	Первісна вартість основних засобів на кінець року	тис. грн.	Ф.5, ряд 260, гр.14	69404	85334	87858	15930	22,95	2524,000	2,96
7.2	Коефіцієнт придатності основних засобів на кінець року	-	1.2.3 / 7.1	0,538	0,541	0,449	0,004	0,65	-0,092	-17,05

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
7.3	Вартість введених в дію основних засобів	тис. грн.	Ф. 5, ряд 260, гр.5	9943	19115	3010	9172	92,25	-16105	-84,25
7.4	Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	7.3/7.1	0,143	0,224	0,034	0,081	56,36	-0,190	-84,71
8. ПОКАЗНИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ										
8.1	Капітальні інвестиції за рік	тис. грн.	Ф. 5, ряд 340	9943	19115	2524	9172	92,25	-16591	-86,80
8.2	Фінансові інвестиції за рік	тис. грн.	Ф 5, ряд 420	44	44	44	0	0	0	0,00
9. ПОКАЗНИКИ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ										
9.1	Середній розмір дебіторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1120+1125+1130+1135 +1136+1140+1145+115 5 (гр. 3+ гр. 4) / 2	80896,5	82581,5	90645	1685	2,08	8063,5	9,76
9.2	Оборотність дебіторської заборгованості	Оборот	4.1 / 9.1	1,309	2,440	1,855	1,1314 31424	86,43	-0,585	-23,98
9.3	Середній розмір кредиторської заборгованості	тис. грн.	Ф.1, ряд 1600+1605+1615+ 1620+ 1625+ 1630+1635+ 1640+1645+1690 (гр3+гр4)/2	132959,5	120724,5	109007,5	-12235	-9,20	-11717	-9,71

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
9.4	Оборотність кредиторської заборгованості	оборот	4.2 / 9.3	0,721	1,139	1,109	0,418	58,06	-0,03	-2,66
9.5	Середній розмір запасів	тис. грн.	Ф.1, ряд 1100+1110 (гр.3+гр. 4)/2	116749	111338	121134,5	-5411	-4,63	9796,50	8,80
9.6	Оборотність запасів	оборот	4.2 / 9.5	0,821	1,235	0,998	0,41	50,49	-0,24	-19,22
9.7	Середній період інкасації	дні	365 / 9.2	278,83	149,56	196,73	-129,27	-46,36	47,17	31,54
9.8	Середній період розрахунків з кредиторами	дні	365 / 9.4	506,40	320,38	329,14	-186,02	-36,73	8,76	2,73
9.9	Середній строк зберігання запасів	дні	365 / 9.6	444,66	295,47	365,76	-149,19	-33,55	70,28	23,79
9.10	Період обороту грошових коштів	дні	9.7 – 9.8 +9.9	217,09	124,65	233,35	-92,44	-42,58	108,70	87,20
10. ГРОШОВІ ПОТОКИ										
10.1	Чистий грошовий потік від операційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3195	-676	59	605	735	-108,73	546	925,42

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
10.2	Чистий грошовий потік від інвестиційної діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3295	-	-	-	-	-	-	-
10.3	Чистий грошовий потік від фінансової діяльності	тис. грн.	Ф 3, ряд 3395	-	-	-	-	-	-	-
10.4	Збільшення (зменшення) грошових коштів	тис. грн.	Ф 3, ряд 3400	-676	59	605	735	-108,73	546	925,42
11. ПОКАЗНИКИ ЛІКВІДНОСТІ										
11.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,3	1.3.3 / 2.3	0,0037	0,0071	0,0094	0,0035	94,51	0,0023	32,03
11.2	Коефіцієнт термінової ліквідності	0,7-0,8	(1.3.2+1.3.3) / 2.3	0,541	0,876	0,816	0,3350	61,89	-0,0603	-6,88
11.3	Коефіцієнт загальної ліквідності	2,0-2,5	1.3 / 2.3	1,387	2,150	1,915	0,7629	55,02	-0,2344	-10,90
11.4	Коефіцієнт мобільності активів	≥ 0,5	1.3 / 1.1	0,851	0,803	0,864	-0,0485	-5,69	0,0610	7,60

Продовження таблиці 1.3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
11.5	Коефіцієнт співвідношення активів	> 1	1.3 ./ 1.2	5,717	4,068	6,334	-1,649	-28,85	2,267	55,72
12. ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ										
12.1	Коефіцієнт економічної незалежності	$\geq 0,5$	3.1 / (3.1 + 2.1)	0,371	0,615	0,543	0,245	66,11	-0,073	-11,84
12.2	Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	$\leq 0,5$	2.1 / (3.1 + 2.1)	0,629	0,385	0,457	-0,245	-38,92	0,073	18,95
12.3	Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	> 0,5	(1.3 – 2.1) / 1.3	0,260	0,521	0,470	0,261	100,04	-0,051	-9,70
12.4	Коефіцієнт маневрування	$\geq 0,5$	(1.3 – 2.1) / 3.1	0,598	0,679	0,749	0,081	13,57	0,069	10,21
12.5	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	1.2.3 / 1.1	0,149	0,197	0,136	0,048	32,57	-0,061	-30,92
12.6	Коефіцієнт інвестування	-	3.1/1.2.3	2,492	3,122	3,984	0,630	25,30	0,862	27,62
12.7	Коефіцієнт фінансової стійкості	-	(3.1+2.2)/(3.1+2.1)	0,4	0,6	0,5	0,240	62,23	0	-12,37

Проаналізувавши основні техніко-економічні показники ТОВ АФ «ЧБГ», можна зробити висновки щодо їх змін у період з 2020 по 2022 роки.

За результатами аналізу таблиці 1.3 спостерігаємо, що у 2022 році на даному підприємстві стався приріст оборотних активів у порівнянні з 2021 роком.

Зокрема, кількість запасів збільшилася на 30415 тис. грн. або на 28,71%, це вказує на зростання обсягів виробництва і говорить про краще забезпечення виробництва запасами. А також значно зросли грошові кошти та їх еквіваленти, приріст відбувся на 605 тис. грн., що становить 97,11%.

Дана інформація свідчить про незначне покращення в операційній діяльності ТОВ АФ «ЧБГ».

Значення дебіторської заборгованості за товари і послуги у складі оборотних активів у 2022 році в порівнянні з минулим роком зросло на 29292 тис.грн.

Підвищення дебіторської заборгованості є сигналом для підприємства переглянути свою політику кредитування, встановити ефективніші системи управління виручкою та взяти заходи для поліпшення фінансової стійкості.

Наочне зображення динаміки оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2022 роки представлено на рисунку 1.5.

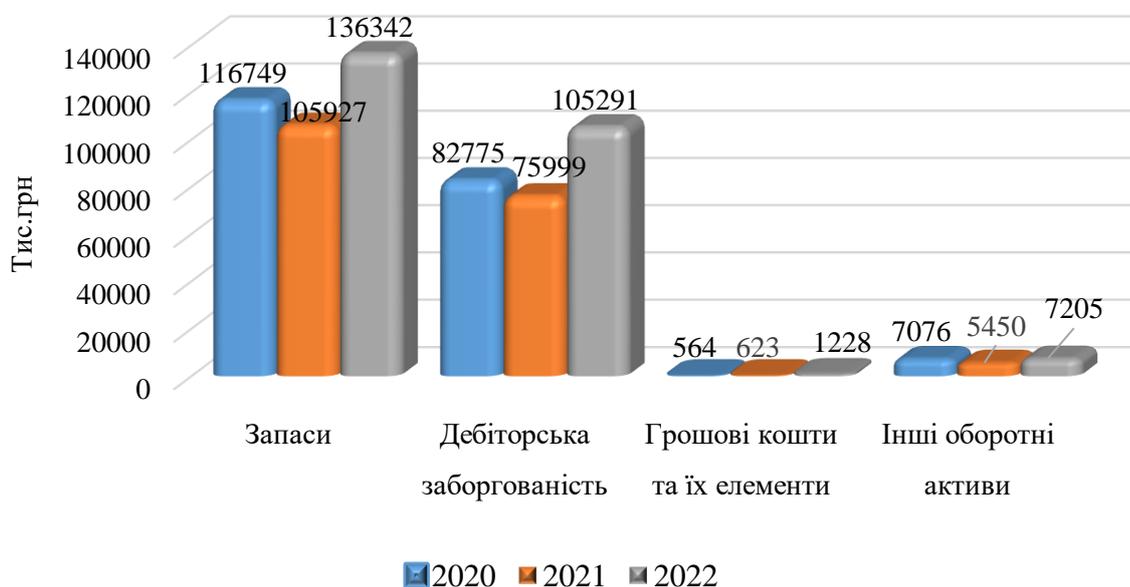

Рисунок 1.5 – Динаміка оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ».

Необоротні активи складаються з основних засобів, так як всі інші показники, або складають незначну частку, або є відсутні.

Оцінка майнового стану показала, що середньорічна вартість основних засобів у 2021 році має тенденцію до збільшення порівняно з попереднім роком на 8 863 тис.грн., що становить приблизно 23,73%. Однак у 2022 році відбулося зменшення цього показника на 6740 тис. грн., що представляє собою відносне зменшення на 14,60%.

Зменшення вартості основних засобів можна оцінити як негативне явище, оскільки це може свідчити про зменшення виробничої міцності підприємства. Такі зміни можуть вплинути на продуктивність та ефективність виробничих процесів підприємства.

Вивчення стану та використання основних виробничих засобів є ключовим аспектом для забезпечення їх відтворення, і є важливим фактором підвищення ефективності діяльності досліджуваного товариства.

Аналіз показників стану й ефективності використання основних засобів можна розділити на три групи, що характеризують :

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів.

Стан основних виробничих засобів можна описати за допомогою наступних коефіцієнтів: оновлення, придатності, вибуття (приросту) та зносу.

Коефіцієнт оновлення - це індикатор, який вказує на той рівень, на який підприємство інвестує в заміну застарілого обладнання на нове, що допомагає збільшити продуктивність та конкурентоспроможність. Цей показник відображає інтенсивність їх оновлення, і становить 0,224 у 2021 році, а в 2022 році 0,034 Це є дещо негативне явище , оскільки є тенденція до спаду.

Протягом розглянутого періоду коефіцієнт приросту основних засобів майже не змінився протягом трьох років, що свідчить про задовільний стан машин та обладнання, що позитивно впливає на виробництво.

Наявність нематеріальних активів не фігурує серед необоротних, що свідчить про те, що обрана ним стратегія діяльності не є інноваційною, оскільки вона не включає в себе витрати на патенти, ліцензії та інтелектуальну власність.

На рисунку 1.6 зобразимо структуру оборотних та необоротних активів, можна спостерігати, що на ТОВ АФ «ЧБГ» протягом 2020-2022 років переважає частка оборотних активів.

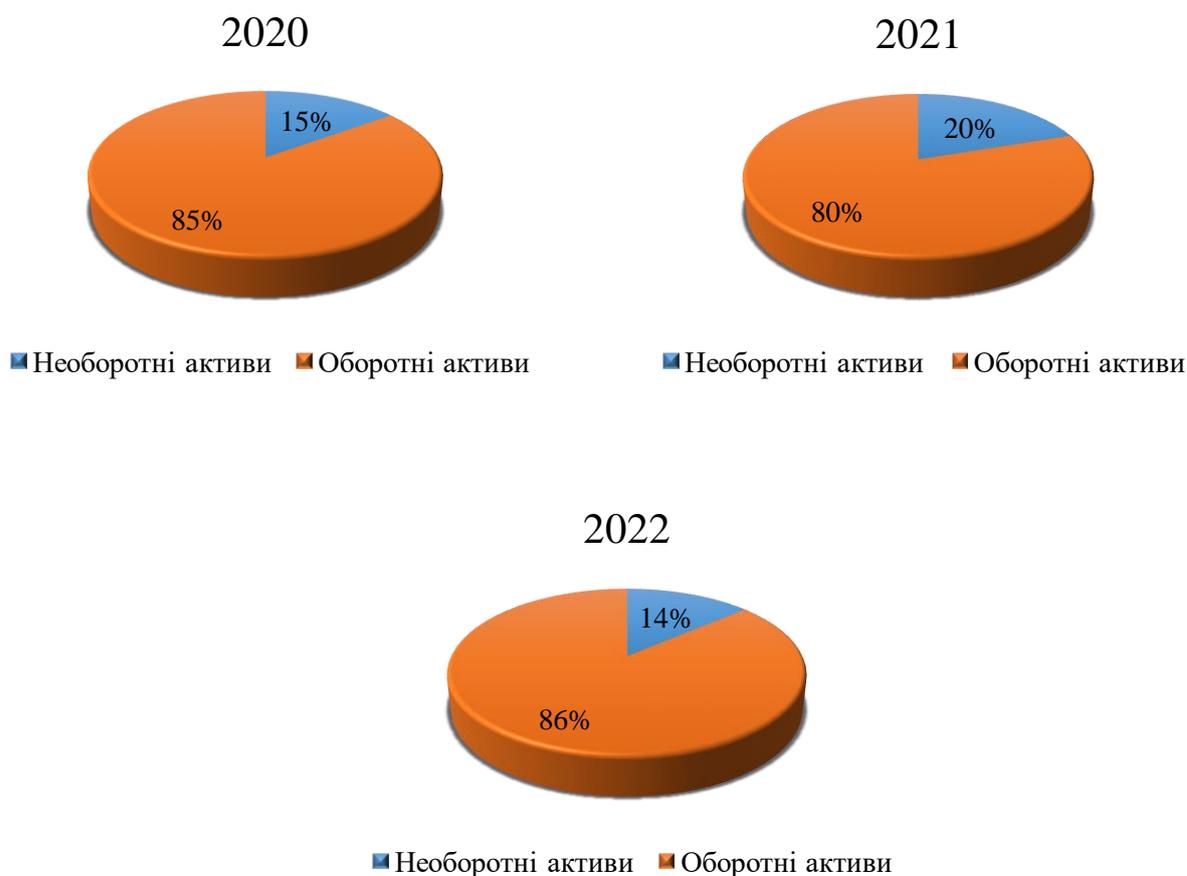

Рисунок 1.6 - Структура активів ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2022 рр.

У підприємства варто розглянути структуру пасиву, адже в ньому знаходяться фінансові ресурси за рахунок яких і було сформовано актив підприємства.

Спостерігаємо що протягом трьох років відбувалося підвищення загальної величини капіталу із 92971 тис. грн у 2020 році до 157119 тис.грн. у 2022 році.

Збільшення власного капіталу підвищує фінансову стійкість підприємства, оскільки більша кількість власних ресурсів зменшує залежність від зовнішнього фінансування. Це дозволяє підприємству бути менш чутливим до змін на ринку і забезпечує більшу здатність витримувати фінансові труднощі, також надає додаткові ресурси для розвитку та розширення діяльності.

Більші можливості для капіталовкладень допомагають займати нові ринки, впроваджувати нові технології, розширювати потужності.

Рисунок 1.7 - Структура пасивів ТОВ АФ «ЧБГ» за 2020-2022 рр.

Дослідивши показники вартості зобов'язань встановлено, що їх вартість на підприємстві збільшилася до 132426 тис.грн., що на 42368 більше у порівнянні із 2021 роком. Зміни відбулися за рахунок збільшення поточних зобов'язань. Поточна кредиторська заборгованість свідчить про наявність грошових коштів, що тимчасово залучені підприємством і підлягають поверненню.

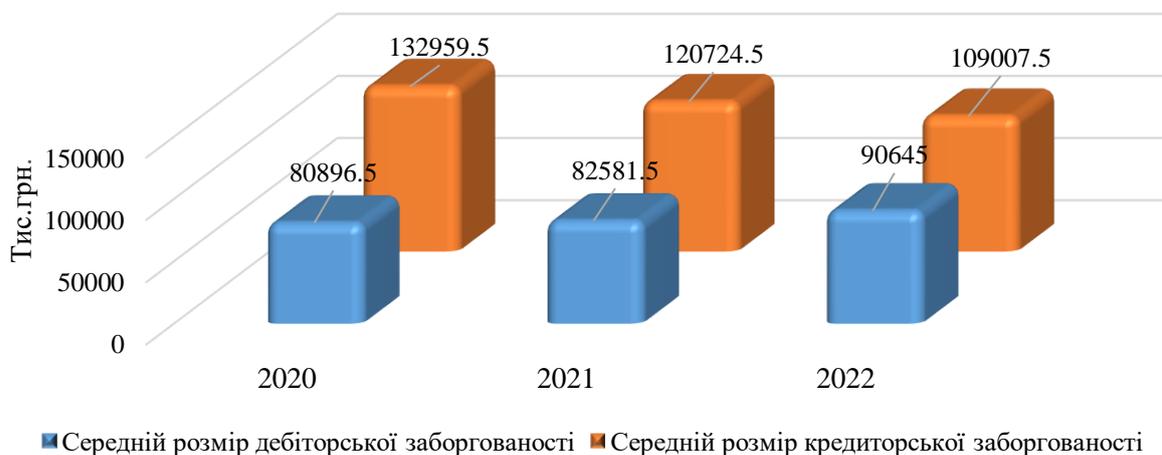

Рисунок 1.8 – Динаміка кредиторської та дебіторської заборгованості

Особливого значення в ринкових умовах господарювання є визначення трудових показників товариства. Основне завдання підприємства полягає в успішному виконанні виробничої програми, спрямованої на виробництво конкурентоспроможної продукції, при мінімізації витрат праці.

Це надає велике значення і визначає вплив трудових показників на результативність виробництва.

Основні показники трудової діяльності включають:

- продуктивність праці;
- трудомісткість;
- чисельність персоналу;
- заробітна плата;
- фонд оплати праці, фонд споживання.

Саме ці трудові показники є важливими для визначення ефективності трудового потенціалу підприємства та розробки стратегій управління персоналом.

Ефективність використання ресурсів та результативність роботи визначаються через продуктивність праці одного працівника, що є одним з ключових показників. Спостерігаємо зниження цього показника у 2021 року з 2035,72 тис.грн./особу до 1716,07 тис.грн./особу у 2022 році, тобто на 319,65 тис.грн./особу.

Висока продуктивність праці свідчить про те, що працівник успішно використовує свій робочий час та ресурси для досягнення високих результатів. Зниження цього показника вказує на недостатньо оптимізовані процеси, неефективне використання ресурсів або інші проблеми, які можуть потребувати уваги та коригувань у системі управління та виробництва. Такий аналіз допомагає підприємствам покращувати свою ефективність, підвищувати якість виробництва.

Існує тісний взаємозв'язок між обсягом випуску та реалізації продукції : при зниженні обсягу випуску відповідно знижується обсяг реалізації, і навпаки.

На обсяг випуску та реалізації впливає комплекс зовнішніх і внутрішніх факторів, спостерігаємо позитивну динаміку обсягу реалізованої продукції, у 2020 році цей показник становив 105895 тис.грн., а в 2022 році – 168175 тис.грн.

Собівартість реалізованої продукції у 2022 році в порівнянні з 2020 роком має тенденцію до збільшення.

Динаміку чистого доходу та собівартості реалізації підприємства за 2020-2022 роки графічно відобразимо на рисунку 1.9.

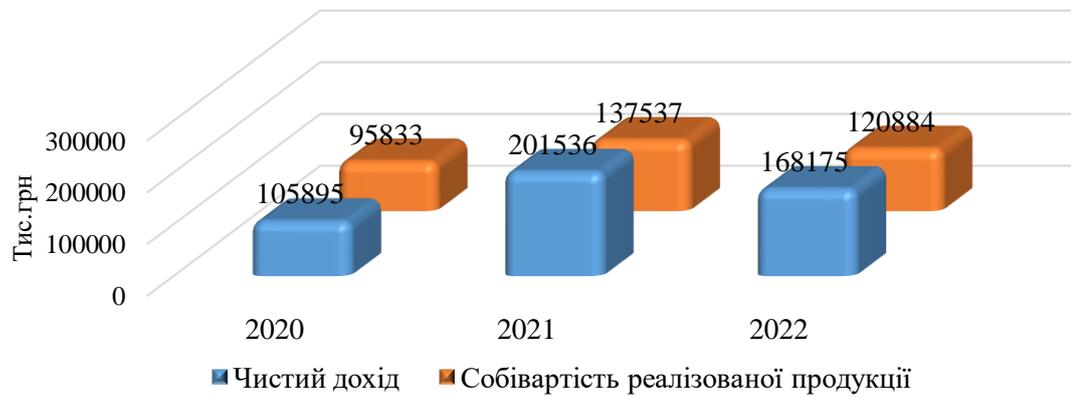

Рисунок 1.9 – Динаміка чистого доходу і собівартості реалізації підприємства за 2020-2022 рр.

Рентабельність виступає важливим показником вартісної ефективності виробництва, який відображає, наскільки ефективно використовуються активи та капітал під час виробничого процесу.

Показники рентабельності відображають ефективність функціонування ТОВ АФ «ЧБГ» у цілому, прибутковість різних сфер діяльності та окупність витрат. Вони більш повно, ніж прибуток характеризують остаточні результати господарювання. Отже, рентабельність характеризує ефективність роботи підприємства, дає уявлення про спроможність підприємства збільшувати свій капітал. Коефіцієнт рентабельності активів у 2021 році складає 21,10 %, що є досить високим значенням, що вказує про ефективне управління ресурсами. Проте у 2022 році відбулися зміни і даний коефіцієнт порівняно з 2021 р. зменшився на 16,15 %, що є дещо негативною динамікою.

Ліквідність відображає спроможність підприємства ефективно та швидко конвертувати свої активи в готівку. В короткостроковому періоді ліквідність визначається його можливостями покрити свої короткострокові зобов'язання. Під цим умовно розуміють строк до одного року, хоча іноді він також ототожнюється з операційним циклом.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, який відсоток короткострокових зобов'язань може бути покритий грошовими коштами та їх еквівалентами, такими як ринкові цінні папери і депозити, що є майже миттєво ліквідними активами.

У ТОВ АФ «ЧБГ» за останні три роки цей показник дуже низький, проте коефіцієнти термінової та загальної ліквідності за останні два роки знаходяться в нормі, що є позитивною динамікою. Коефіцієнт термінової ліквідності становить 0,9 % у 2021 році і 0,8 % у 2022 році, це показує на скільки можливо буде погасити поточні зобов'язання, якщо положення стане дійсно критичним.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,6-1,5. На ТОВ АФ «ЧБГ» за досліджувані роки в межах норми знаходиться показник лише за 2021 рік. За інші роки коефіцієнт дещо нижчий, що свідчить про високий рівень фінансових ризиків.

Дослідивши основні техніко – економічні показники ТОВ АФ «ЧБГ» можна зробити сказати, що протягом 2020-2022 років відбулося багато змін у фінансових результатах діяльності підприємства. Отже, потрібно зазначити, що керівництву необхідно вжити заходи щодо покращення результатів діяльності підприємства і забезпечення отримання прибутку, бо зміни є як в позитивній, так і в дещо негативній динаміці.

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.1 Сутність та класифікація облікової політики

Економічні трансформації викликали посилення регулювання бухгалтерського обліку. Українська економіка стає все більш інтегрованою у глобальну економічну систему та міжнародні фінансові ринки. Бухгалтерський облік розглядається як одна з ключових складових загальної системи управління в ринковому середовищі, що сприяє створенню та появі нових інструментів для його розвитку.

Облікова політика суб'єктів господарювання є інструментом, який здійснює поєднання регулювання на рівні держави та певної самостійності підприємства у питаннях організації та ведення обліку.

Ефективне та раціональне управління бухгалтерським обліком на підприємстві розпочинається з розробки його облікової політики. Це включає в себе визначення комплексу методологічних підходів, способів і процедур для організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, які відповідають загальноприйнятим нормам в державі.

Тобто у вужчому розумінні - це модель, підготовлена відповідно до положень стандартів бухгалтерського обліку з максимальним урахуванням конкретних обставин діяльності компанії, а також внутрішніх і зовнішніх факторів[10].

На сьогодні поняття «облікова політика» МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» трактує, як конкретні принципи, основи, домовленості, правила застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності[15].

У практиці українських бухгалтерів термін «облікова політика» набув поширення у кінці 80-х років минулого століття як переклад поданого у міжнародних стандартах, а з 1999 року цей термін був офіційно запроваджений Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

На думку Юнацького М. О., дані визначення в законодавчих актах є надто вузькими і відтворюють лише частину завдання, яке повинна виконувати облікова

політика на товаристві, оскільки основним завданням є забезпечення організації бухгалтерського обліку на підприємстві як цілісної системи, яка має включати аспекти (елементи) облікового процесу – теоретичний, методичний, технічний та організаційний (рис. 2.1).

Успішність управління бухгалтерським обліком, фінансово-господарською діяльністю товариства та його стратегією розвитку на довгострокову перспективу в значній мірі залежить від ретельно розробленої облікової політики.

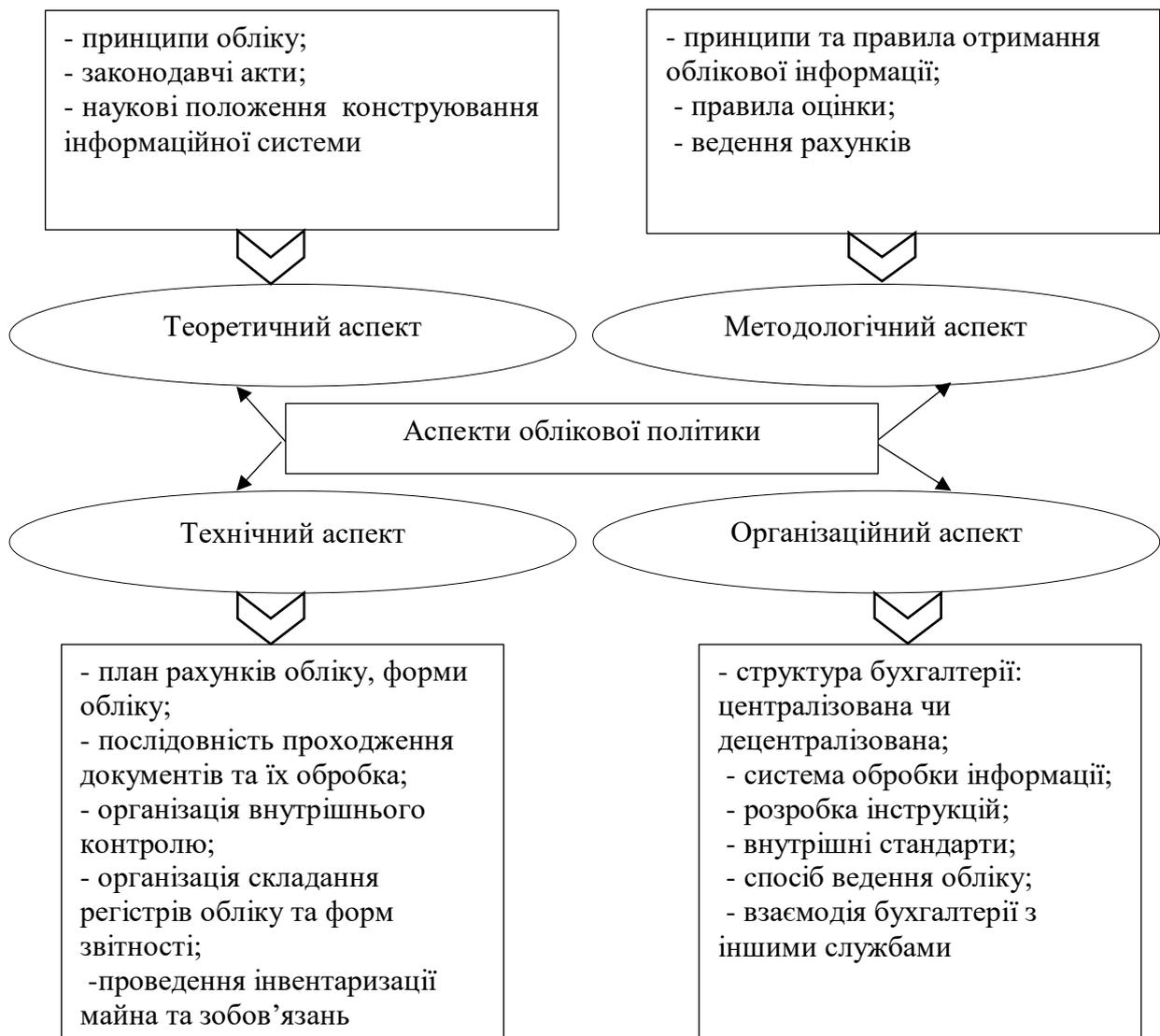

Рисунок 2.1 – Аспекти облікової політики

Облікова політика підприємства охоплює всі сторони обліку, проте обов'язково відрізняється на різних підприємствах, оскільки наведені елементи теоретичного, методичного, технічного й організаційного аспектів облікової політики не є вичерпними.

Підприємство має право розширити їх, доповнюючи іншими елементами[25]. Вибір облікової політики значною мірою залежить від особливостей діяльності товариства.

Також від інтересів різних груп користувачів облікової інформації залежить формування облікової політики. Зв'язок економічних інтересів користувачів інформації зображений на рисунку 2.2.

Рисунок 2.2 - Взаємозв'язок економічних інтересів користувачів інформації облікової політики

За допомогою облікової політики відбувається процес розширення системи обліку та поліпшення нормативного середовища у сфері бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Облікова політика організації, будучи сукупністю способів бухгалтерського обліку, є також важливим інструментом податкового планування.

На практиці виробнича система дуже часто не досягає необхідного рівня, в економічних дослідженнях наголошується на тому, що керівництво не надає належної уваги процесу формування облікової політики.

На сьогоднішній день, облікова політика більшості підприємств України не відповідає вимогам, що встановлені П(С)БО 1 та П(С)БО 6 і не передає повне уявлення щодо особливостей методики та організації обліку конкретного підприємства. Отже, дослідивши різні товариства України, можна навести перелік основних недоліків, які зображені на рисунку 2.3.

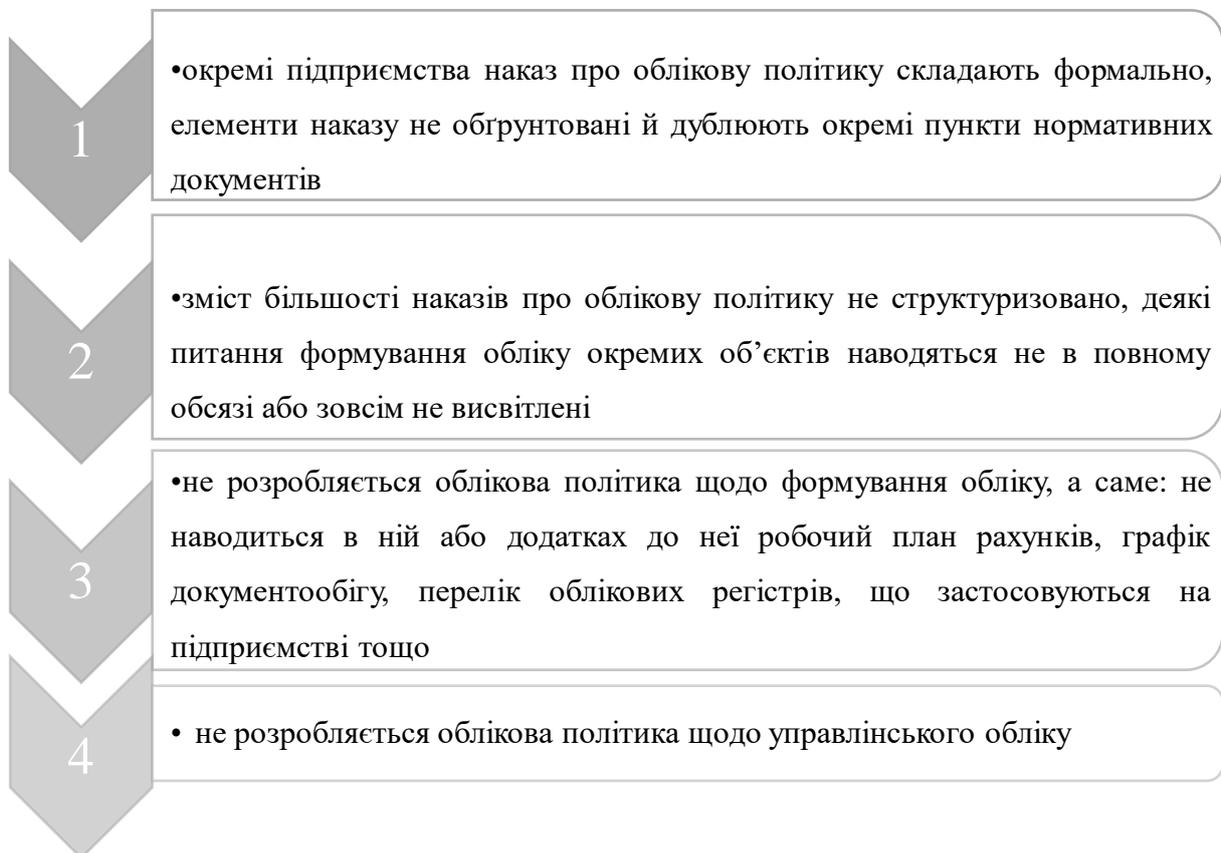

Рисунок 2.3 – Основні недоліки облікової політики підприємств України

Під час розробки облікової політики мають враховуватися деякі фактори, які впливають на її формування. Основними з них є такі:

- система нормативного регулювання ;
- форма власності;

- вид економічної діяльності;
- система оподаткування
- стратегія діяльності, що реалізується товариством

Для більш детального розуміння сутності облікової політики слід усвідомлювати її класифікацію.

Враховуючи чинне нормативно-правове законодавство та основні фактори, що впливають на формування наведемо такі основні класифікаційні ознаки облікових політик, узагальнені на рисунку 2.4.

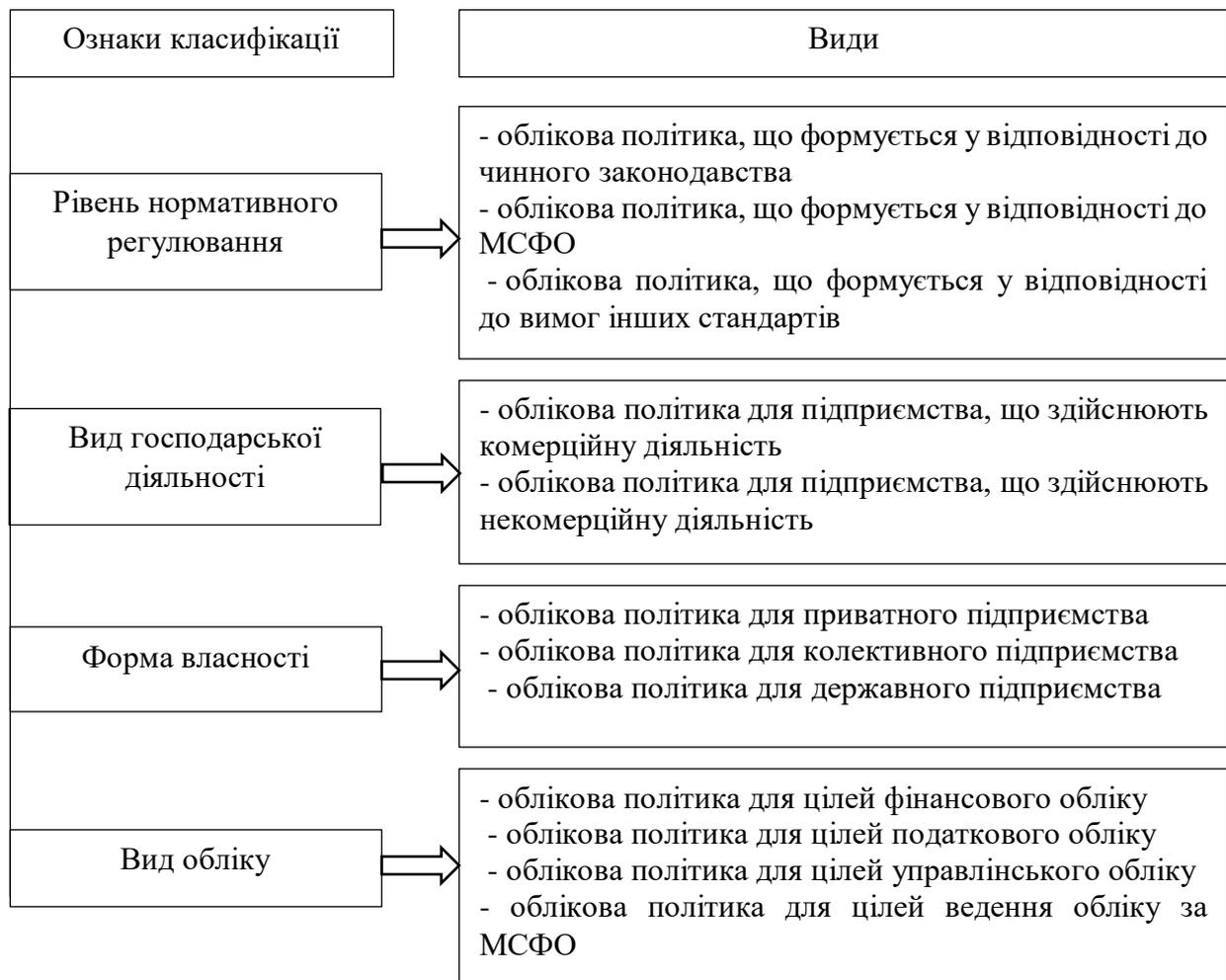

Рисунок 2.4 – Основні класифікації облікових політик

В сучасних умовах, коли підприємства ведуть різноманітні види діяльності, існує відмінність в технологіях виробництва, в облікових системах, інформаційних потребах керівництва – все це вимагає систематизації облікових політик на основі виокремлення різних класифікаційних ознак.

Такий підхід до класифікації облікових політик сприятиме упорядкуванню сучасного розуміння і різних аспектів цієї облікової категорії, сприятиме розумінню методологічних і практичних аспектів різних видів облікових політик, пояснить широкий спектр їх застосування.

Отже, встановлення ринкової економіки, розширення міжнародних економічних зв'язків та наявність права вибору і його реалізації приводять до впровадження в організацію бухгалтерського обліку облікової політики, яку підприємство визначає самостійно.

Облікова політика є важливим аспектом формування напрямків його роботи. Ефективна та систематична діяльність підприємства, спрямована на досягнення максимального прибутку, залежить від правильно складеної облікової політики та її відповідності у практиці.

2.2 Принципи, методи та процедури бухгалтерського обліку в системі облікової політики

Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» визначає облікову політику як «сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності»[30].

Таким чином, чинне законодавство в Україні характеризує облікову політику за допомогою трьох основних складових, які застосовуються на різних рівнях регулювання.

Принципи облікової політики - правила, що використовуються при вимірюванні, реєстрації і оцінці господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності[26].

В економічній літературі немає єдиного підходу щодо принципів формування облікової політики підприємства.

Зазвичай вчені вказують, що при формуванні щорічної фінансової звітності компанія повинна керуватися такими принципами облікової політики:

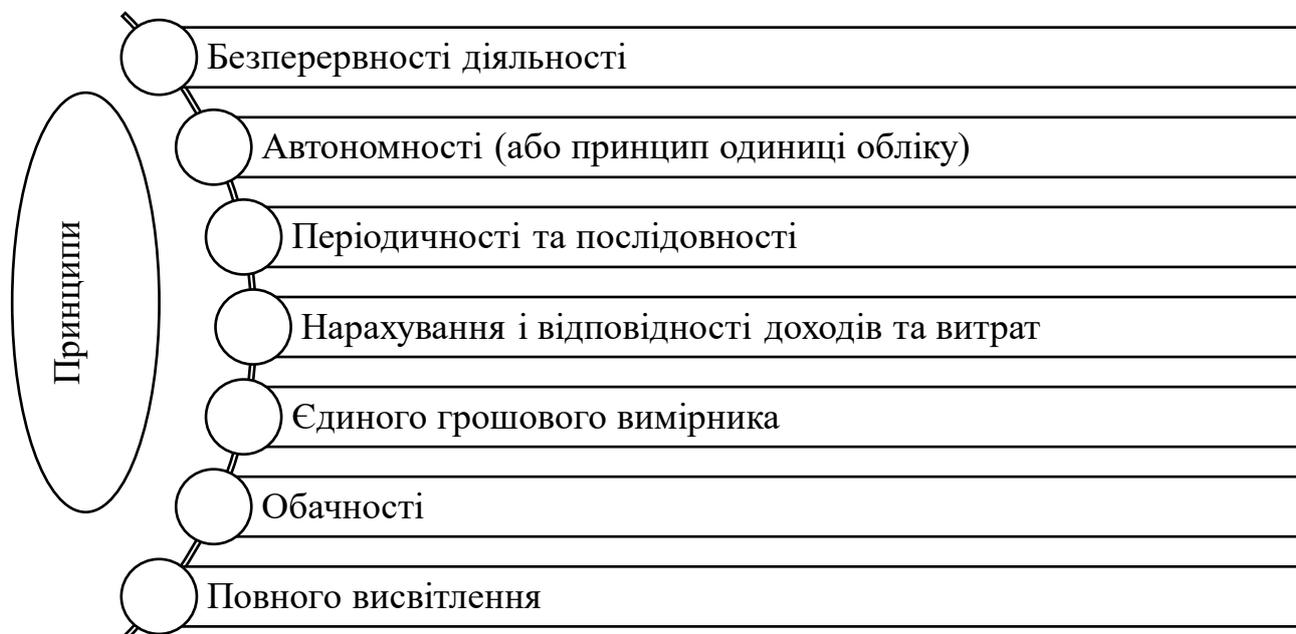

Рисунок 2.5 – Принципи формування облікової політики

Принцип безперервності передбачає, що оцінка активів та зобов'язань компанії базується на припущенні, що її діяльність буде тривати і в майбутньому. Іншими словами, припускається, що підприємство не має наміру або необхідності ліквідуватися чи суттєво зменшити масштаби своєї діяльності[21]. Ліквідація товариства має вплив на класифікацію активів, наприклад, розділ їх на поточні та довгострокові стає непотрібним при ліквідації підприємства, а також на методику оцінки активів. Послідовне дотримання цього принципу дозволяє ефективно контролювати реальний фінансовий зріст капіталу.

Принцип автономності вимагає розглядати кожне підприємство як юридичну особу, окрему від своїх власників, це означає, що особисте майно та зобов'язання власників не повинні враховуватися у фінансовій звітності підприємства.

Тобто майно та зобов'язання підприємства обліковувати окремо від майна та зобов'язань власників та інших товариств.

Принцип періодичності припускає розподіл діяльності підприємства на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності. Це обумовлено необхідністю регулярного надання користувачам інформації про результати діяльності та практичною неможливістю і недоцільністю підведення підсумків за весь період діяльності підприємства - з моменту його заснування до ліквідації.

Принцип нарахування та відповідності доходів та витрат передбачає порівняння доходів звітного періоду із витратами, які були здійснені для отримання цих доходів, з метою визначення фінансового результату. Відповідно до цього принципу доходи та витрати фіксуються у той момент, коли вони виникли або були здійснені, і відображаються у фінансових звітах тих періодів, до яких вони відносяться.

Принцип єдиного грошового вимірника передбачає вимірювання та узагальнення всіх операцій товариства у формуванні його фінансової звітності в єдиній грошовій одиниці. Цей принцип випливає з необхідності вимірювання фактів та явищ господарської діяльності, що разом із процесами виявлення, реєстрації, узагальнення та передачі інформації становить основу бухгалтерського обліку. Важливо зазначити, що принцип єдиного грошового вимірника є обов'язковим тільки для фінансового обліку і не забороняє використання інших вимірників у сфері аналітичного обліку.

Принцип послідовності передбачає постійне застосування облікової політики для забезпечення порівняння фінансової інформації. Зміни в обліковій політиці мають відбуватися лише відповідно до вимог чинного законодавства, які регулюються П(С)БО 6 «Виправлення помилок та зміни у фінансових звітах». Ці зміни повинні бути обґрунтовані та розкриті у фінансовій звітності.

Принцип обачності визначає, що методи оцінки, які використовуються в бухгалтерському обліку, повинні уникати заниження оцінки зобов'язань та витрат, а також завищення оцінки активів і доходів підприємства. Цей принцип вимагає обережного підходу при оцінці, особливо в умовах невизначеності, щоб уникнути завищення активів або доходів і заниження зобов'язань або витрат, що дозволяє попереджати можливі втрати та збитки. Однак важливо уникати надмірного застосування цього принципу, оскільки це може призвести до утворення прихованих резервів, свідомого заниження оцінки ресурсів, залучених до господарської діяльності, послаблення контролю за збереженням цінностей та відлякування потенційних інвесторів. Принцип повного висвітлення вказує на необхідність наявності всієї інформації щодо реальних та потенційних наслідків операцій та подій у фінансовій звітності, яка може вплинути на прийняття рішень.

Інформація, яка подається у фінансових звітах, повинна бути повною з урахуванням її суттєвості та ефективності витрат, пов'язаних з отриманням цієї інформації.

Проте при розробці облікової політики необхідно враховувати не лише загальні принципи обліку, а й конкретні принципи, характерні саме для даного товариства.

Отже, враховуючи сучасні вимоги законодавчих і нормативних документів, а також виходячи із практичної потреби підприємств, при формуванні облікової політики необхідно також дотримуватись таких принципів:

- достовірності - облікова політика повинна забезпечити достовірність формування показників, які характеризують результати діяльності підприємства;

- ефективності - кожне товариство визначає найоптимальніший спосіб використання ресурсів, методів обліку, аналізу та контролю, що є основною суттю політики;

- планомірності і динамізму - облікова політика має бути спрямована на вирішення не лише поточних, але й довгострокових, стратегічних завдань розвитку підприємства;

- комплексності – при розробці облікової політики слід аналізувати та оцінювати події не лише з точки зору окремих ізольованих причин, але й з урахуванням сукупного впливу на систему технологічних, економічних, політичних, екологічних, організаційних та соціальних чинників.

Відносно застосування різних принципів організації обліку на підприємстві рішення приймають керівник та головний бухгалтер самостійно.

Другий аспект облікової політики, згідно з визначенням, закріпленим у законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», охоплює методи обліку. Вони представляють собою різні способи та прийоми, які дозволяють оцінювати ресурси, вести рахунки синтетичного та аналітичного обліку, встановлювати порядок нарахування амортизації, визначати обсяг реалізації, доходи, витрати, фінансові результати та інші аспекти.

Методи ведення бухгалтерського обліку, які встановлюються в рамках облікової політики, можна розділити на дві категорії:

- 1) Методи, що визначають оцінку окремих показників фінансової звітності.
- 2) Методи, що сприяють визнанню окремих елементів звітності.

До першої категорії можна віднести амортизацію основних засобів, нематеріальних активів та інших необоротних матеріальних активів, методи оцінки виведення запасів, методи оцінки активів чи зобов'язань у взаємозв'язаних операціях, методи визначення розміру резерву сумнівних боргів.

Друга категорія методів визначає порядок визнання активів і зобов'язань, включаючи визначення межі суттєвості, тривалості операційного циклу, строку корисного використання основних засобів і нематеріальних активів, способу розрахунку коефіцієнта сумнівності, суттєвого часу та кваліфікаційних активів.

Отже, створення облікової політики тісно пов'язане з визначенням принципів та чинників, що впливають на виробничу систему. Компетентність фахівців у пристосуванні до змін зовнішніх і внутрішніх факторів є гарантією розробки облікової політики, яка забезпечить ефективний розвиток підприємства.

Оскільки Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» не містить конкретних вимог щодо формування та реалізації облікової політики, то підприємство самостійно вибирає принципи відповідно до специфіки своєї діяльності.

2.3 Система формування облікової політики підприємства

Багато сучасних підприємств активно займаються пошуком новацій, виявленням ніш на ринку, ставлять перед собою завдання забезпечення ефективності та високої якості, використовують нетрадиційні підходи до вирішення завдань, розглядають ризики, більш усвідомлені щодо впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на бізнес, систематично вивчають конкурентів та інші аспекти.

В таких умовах виникає необхідність розробки облікової моделі, яка забезпечує інформацію про діяльність підприємства не лише для зовнішніх користувачів, але й перш за все для внутрішнього управління. З цією метою на підприємстві важливо розробити облікову політику.

У сучасному розумінні облікова політика максимально докладно висвітлює всі характерні особливості бухгалтерського обліку протягом конкретного періоду функціонування підприємства.

Правильно розроблена облікова політика гарантує ефективність облікового процесу в організації та допомагає зменшити матеріальні, трудові та часові затрати при вирішенні питань які виникають.

Оскільки власник підприємства несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку, законодавство також покладає на нього обов'язок формування облікової політики.

Однак, на практиці власник підприємства може не мати достатнього розуміння справ бухгалтерського обліку або ж зовсім делегувати свої повноваження особі, що керує підприємством. Тому формування облікової політики може бути виконано:

- 1) головним бухгалтером і керівником товариства;
- 2) головним бухгалтером із залученням відповідних спеціалістів;
- 3) внутрішнім аудитором або аудиторською службою;
- 5) залученням спеціалізованої фірми (бухгалтерської, аудиторської, консалтингової тощо).

Комісія із формування облікової політики має виконувати функції, що зображені на рисунку 2.6

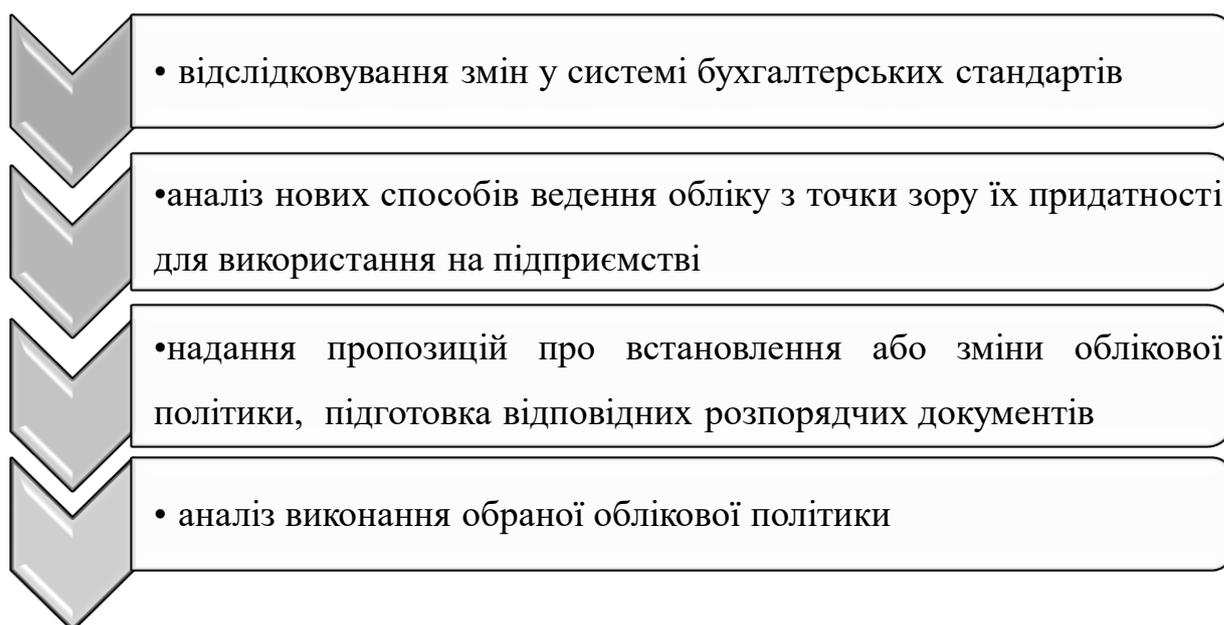

Рисунок 2.6 – Функції формування

На думку різних вчених, розроблення облікової політики суб'єктів господарювання відбувається в декілька етапів.

Однак у літературі з економіки можна знайти різні підходи до визначення терміну «облікова політика» і різні системи принципів, що стосуються кількості етапів формування політики.

Хоча їхні змістові аспекти є подібними, варіації в основному визначаються тим, як кожен дослідник групує основні дії і процеси, що повинні відбуватися на різних етапах.

Наприклад, Правдюк Н.Л. виділяє підготовчий, проміжний та заключний, Балакирева Н.І. та Гущина І.В. розглядають процес створення в етапах формування, розкриття та внесення змін, а Стеців І.І. наголошує на етапах дослідження, розрахунку та затвердження.

Зокрема, Колос І. визначає чотири етапи раціонального розроблення:

- 1) організаційний – включає формулювання мети та робочої групи;
- 2) підготовчий - вибір форм для різних видів обліку, визначаються обсяги документації, кількості бухгалтерів;
- 3) технологічний - складання плану рахунків, документообігу, створення структури бухгалтерії, схеми реєстрації типових господарських операцій, визначення складу інвентаризаційної комісії та графіку її роботи;
- 4) результативний - оформлення та затвердження наказу про облікову політику товариства.

Необхідно систематично переглядати та вдосконалювати облікову політику, щоб вона відповідала змінам у законодавстві та умовах функціонування організації.

Виходячи з проведеного аналізу підходів, на рисунку 2.7 зображено послідовність етапів, що забезпечує зрозумілість суті та змісту облікової політики.

У цьому порядку чітко визначена мета та завдання, які повинне ставити, досягати і виконувати підприємство під час розробки облікової політики.

Сутність етапів має відповідати цілям та специфікації підприємства, розділити відповідальність при розробці облікової політики та саме дотримання сформованої послідовності має забезпечувати виконання наступних етапів попередніми.

Таким чином, при формуванні облікової політики підприємство повинно самостійно вивчати існуючі принципи та розробляти найоптимальніші варіанти їх застосування.

Рисунок 2.7 - Етапи формування облікової політики підприємства

Отже, при розробці облікової політики для суб'єкта господарювання слід враховувати принципи обліку, організації та управління.

Невизначеність у законодавстві щодо того, які конкретно принципи повинно дотримуватись підприємство, спричинила виникнення різних особистих підходів до визначення системи принципів.

Механізм формування облікової політики на товаристві можна зобразити так (рис.2.8).

При цьому необхідно:

- по-перше, дотримуватись вимог національного законодавства, П(С)БО та інших нормативних документів, які регулюють бухгалтерський облік;
- по-друге, сприяти формуванню якісної інформаційної бази бухгалтерського обліку шляхом системного підходу та оптимального розкриття інформації у фінансовій звітності.

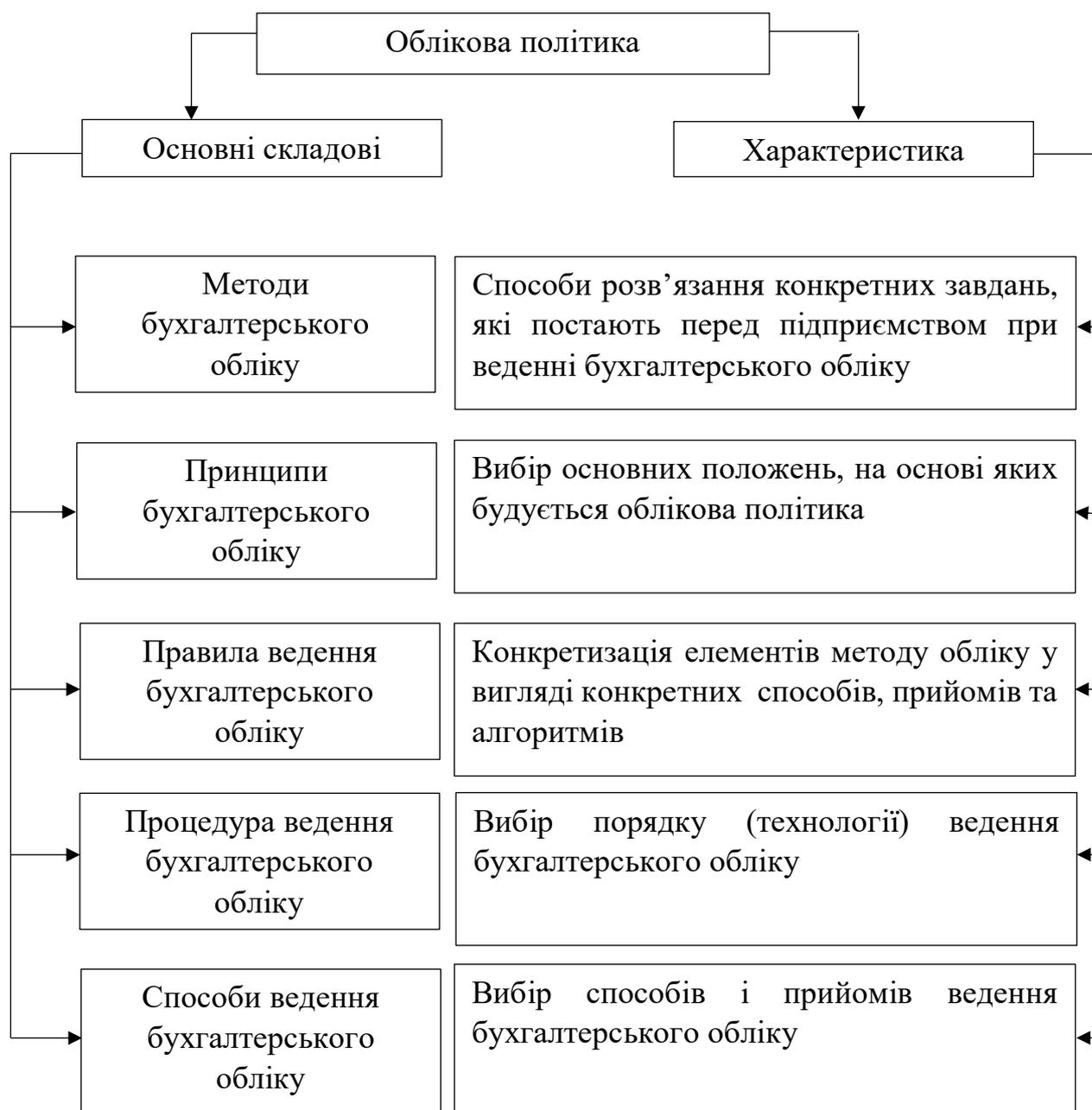

Рисунок 2.8 – Формування облікової політики

Фактори, що визначають вибір облікових методик та організаційних аспектів, розподілені на групи, при цьому вплив цих груп на формування облікової політики підприємств найбільше відчутний (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Фактори впливу на облікову політику

Фактори	Характеристика
Економічно-правове поле діяльності	стан господарського, податкового, економічного, бухгалтерського та інших законодавств
	рівень інфляції; розвиток інфраструктури ринку
	інвестиційна активність, сприятливість інвестиційного клімату
Правовий і організаційний статус підприємства	форма власності, організаційно-правова форма бізнесу
	галузь і вид діяльності, кількість видів діяльності
	обсяги господарської діяльності
	виробничі, фінансові, комерційні та інші особливості підприємства
	рівень свободи дій у питаннях ціноутворення, поставок продукції, можливість самостійного прийняття рішень
Організаційна структура підприємства	організаційна структура управління
	наявність структурних підрозділів, взаємозв'язок між ними
	структура облікового апарату, розподіл обов'язків між обліковими працівниками
Стратегія фінансово-господарського розвитку	поточні та перспективні напрями розвитку підприємства
Кадрове та матеріально-технічне забезпечення	рівень кваліфікації адміністративного персоналу та бухгалтерської служби
	рівень розвитку матеріально-технічної бази

Отже, для розроблення облікової політики важливо враховувати складові, що впливають на її розвиток.

При формуванні облікової політики слід керуватися факторами, які мають безпосередній вплив на вибір такої політики та на управлінські рішення, спрямовані на розподіл та ефективне використання наявних ресурсів і досягнення фінансових результатів.

Таким чином, формування облікової політики на підприємстві є складним та відповідальним процесом, оскільки підприємству доведеться працювати відповідно до розробленої й затвердженої ним облікової політики протягом багатьох років.

2.4 Внутрішні регламенти, що регулюють облікову політику товариства.

Організаційна діяльність кожного підприємства зафіксована у спеціальних нормативно-правових документах, які включають в себе правила, норми та положення. Ці документи визначають статус, компетенцію, структуру, штатну чисельність і посадовий склад підприємства, а також описують функціональний зміст діяльності всієї організації, її підрозділів і працівників, визначаючи їхні права, обов'язки, відповідальність та інші аспекти.

Організаційно-правові документи, що є правовою основою діяльності підприємств, містять положення, які базуються на нормах адміністративного права і є обов'язковими для виконання.

Процедура затвердження цих документів може відбуватися різними способами:

- уповноваженим органом вищого рівня, керівником установи;
- колегіальним органом (наприклад, загальними зборами акціонерів, радою директорів);
- керівником структурного підрозділу.

Дата затвердження визначає дату введення в силу організаційно-правового документа.

Визначення альтернативного підходу до обліку конкретного об'єкта повинно обов'язково відображатися в обліковій політиці підприємства.

Процес формування політики завершується підтвердженням керівництвом підприємства організаційно-правових документів, таких як наказ, положення, розпорядження або постанова щодо облікової політики.

Розпорядчий документ про облікову політику підприємства - основний локальний нормативний документ, яким регламентовано особливості ведення бухгалтерського обліку на конкретному товаристві.

Згідно з правилами діловодства, як і будь-який інший організаційно правовий документ товариства, наказ про облікову політику має містити реквізити, які зображені на рисунку 2.9.

The diagram illustrates the required elements of a decree on accounting policy, presented as a vertical list of seven rectangular boxes. Each box is connected to a horizontal grey bar on the right side, which represents the main body of the document. The elements are:

- Найменування підприємства
- Назва виду документа
- Дата документа
- Місце складання
- Порядковий номер документа
- Текст у вигляді розпорядчої частини
- Підпис керівника

Рисунок 2.9 – Реквізити наказу про облікову політику

Наказ про облікову політику підприємства повинен описувати методичні принципи, технічні та організаційні аспекти бухгалтерського обліку. Однак цей документ не має бути єдиним, а лише основним у вирішенні питань узгодження правил обліку та складання фінансової звітності на підприємстві. Внутрішніми правилами, інструкціями, положеннями та регламентами слід розширювати зміст наказу. На кожному підприємстві слід розробити та схвалити проектну документацію для організації бухгалтерського обліку, включаючи графіки документообігу, плани організації бухгалтерського обліку, проекти автоматизації бухгалтерського обліку та інші, які не лише визначають ефективні методи ведення

обліку та складання фінансової звітності, але й забезпечують їх документальне втілення.

Окрім організації бухгалтерського обліку в наказі повинна розкриватися інформація про організацію податкових розрахунків.

Тобто до наказу про облікову політику підприємства формують додатки, до яких відносять: робочий план рахунків, графіки документообігу, порядок зберігання документів, перелік обраних методів нарахування амортизації за видами необоротних активів, перелік обраних методів оцінки вибуття запасів за їх видами, перелік і склад статей калькуляції виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат, порядок розподілу загальновиробничих витрат на змінні та постійні і між видами готової продукції, перелік створюваних на підприємстві резервів, порядок їх формування та використання тощо.

Додатки до наказу про облікову політику повинні бути представлені у вигляді таблиць будь-якої форми і мати відповідні номери. У тексті розпорядчого документу слід вказувати посилання на ці додатки. Враховуючи багатогранність аспектів бухгалтерського обліку і складання звітності, жоден розпорядчий документ не може охопити всі їхні аспекти, тому важливо доповнювати його внутрішніми правилами, інструкціями, положеннями та регламентами.

2.5 Інформаційне забезпечення облікової політики за видами обліку

Для забезпечення отримання різноманітної інформації, що є важливою для управління підприємством, застосовують три взаємопов'язані види обліку:

1. бухгалтерський;
2. управлінський;
3. податковий.

Облікова політика в управлінському, податковому та фінансовому обліку відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного управління фінансовими ресурсами організації та дотриманні вимог законодавства.

Облікова політика, як зазначалося раніше, виступає своєрідним інструментом управління, оскільки прийняті в ній рішення впливають на процес формування витрат та собівартості продукції підприємства. На сьогодні існує кілька можливих варіантів оформлення облікової політики:

1) об'єднаної облікової політики (для цілей фінансового та управлінського обліку) в контексті викладення окремих елементів управлінського обліку в окремих розділах наказу про облікову політику;

2) окремої облікової політики для управлінського обліку із складанням наказу про облікову політику для цілей управлінського обліку;

3) виділення особливостей ведення управлінського обліку в окремий розділ наказу (положення).

Фінансовий облік сприяє контролю над фінансовими операціями підприємства та відображає його фінансову стійкість. Облікова політика у фінансовому обліку встановлює правила й процедури реєстрації фінансових операцій, визначення методів оцінки активів і зобов'язань, формування звітності та аналізу фінансових результатів діяльності товариства.

У сфері податкового обліку, облікова політика регулює виконання податкового законодавства та сприяє оптимізації податкових платежів. Вона встановлює правила й процедури реєстрації податкових операцій, вибору методів розрахунку податків і податкових пільг, а також визначає систему контролю за податковими зобов'язаннями.

З погляду управлінського обліку, облікова політика підприємства охоплює систему методів обліку, розрахунку собівартості продукції (робіт, послуг) і формування внутрішніх звітів для внутрішнього контролю та управління діяльністю підприємства. Управлінський облік допомагає керівництву організації у прийнятті оперативних та стратегічних рішень на основі об'єктивної інформації про фінансові результати суб'єкта господарювання.

Для цілей управлінського обліку політика повинна розроблятися виходячи з інформаційних потреб підприємства та специфіки його діяльності. В управлінському обліку визначає, яку інформацію необхідно збирати, як її аналізувати та які інструменти використовувати для розробки стратегії організації.

Оскільки на даний момент в законодавстві відсутнє чітке визначення облікової політики для потреб управлінського обліку, підприємству необхідно самостійно розробити та визначити зміст і область застосування основних положень у внутрішніх нормативних документа. При виборі та обґрунтуванні облікової політики для потреб управління, основні фактори, що впливають, залишаються такими самими, як і для облікової політики при бухгалтерському обліку. Ці фактори включають організаційно-правову форму підприємства, вид діяльності, розміри його діяльності, управлінську структуру та організацію бухгалтерії, а також фінансову стратегію підприємства, матеріальну базу, рівень кваліфікації працівників, що займаються управлінським обліком. Значення облікової політики для окремого виду обліку узагальнено:

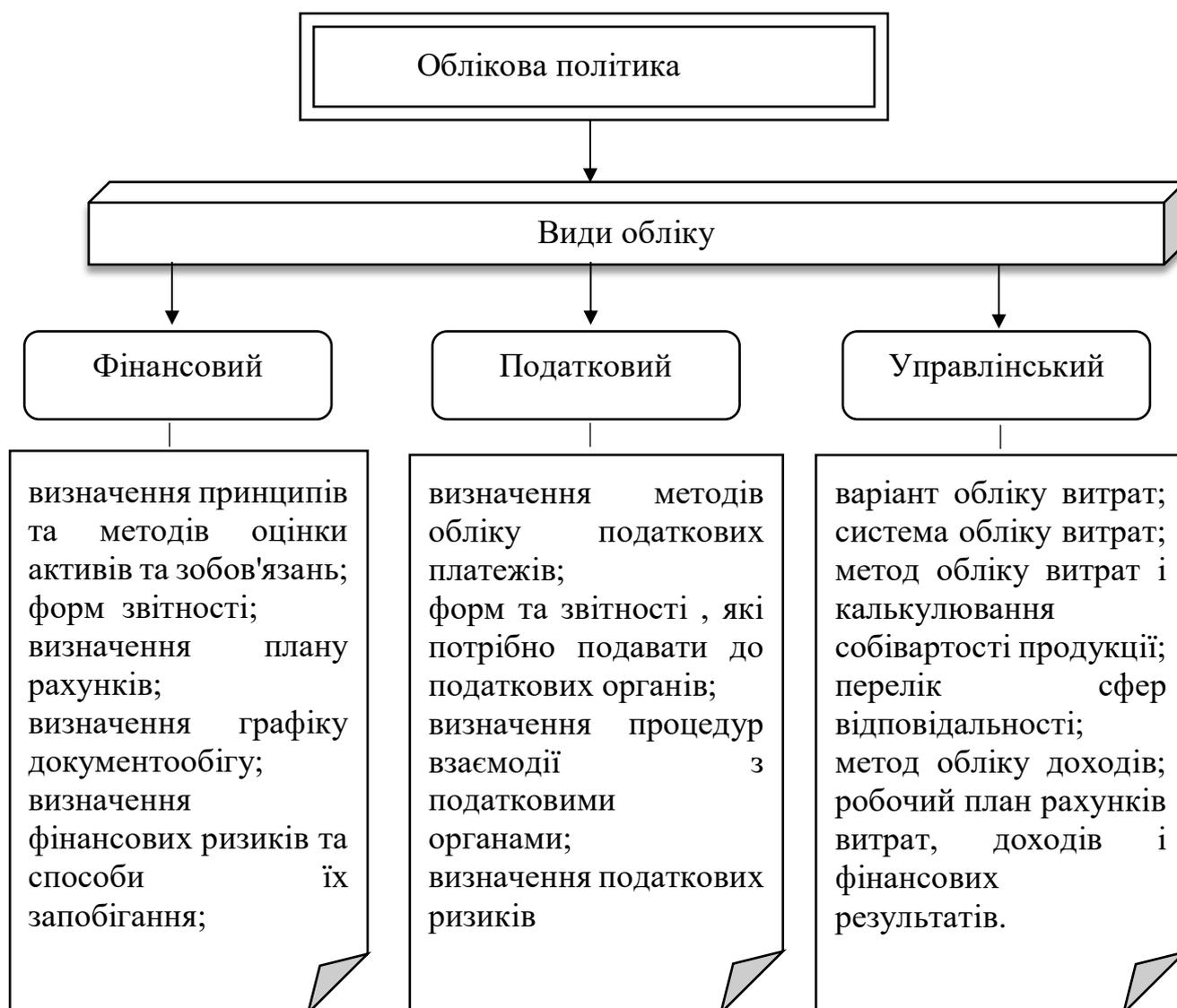

Рисунок 2.10 – Забезпечення облікової політики за видами обліку.

Отже, із зазначеної інформації можна зробити висновок, що облікова політика є важливою складовою фінансового, податкового та управлінського обліку, оскільки вона визначає засади та методи ведення обліку на певних підприємствах.

РОЗДІЛ 3 ОРГАНІЗАЦІЯ ЕЛЕМЕНТІВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ТОВ АФ «ЧБГ» ЩОДО ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

3.1 Необоротні активи : теоретичні засади функціонування системи їх обліку та аудиту

Виробництво на будь-якому підприємстві відбувається завдяки поєднанню робочої сили та засобів виробництва, що включають засоби праці та предмети праці.

У сукупності вони утворюють виробничі ресурси підприємства, поділені на основні та оборотні. Для функціонування в сучасних економічних умовах суб'єктів господарювання потрібно мати різноманітні види активів.

Найбільш значущими та важливими для ведення виробництва є необоротні активи, оскільки в сучасних умовах економічної діяльності вони відіграють ключову роль і становлять суттєву частину активів будь-якого суб'єкта господарювання.

До складу необоротних активів товариства входять основні засоби, нематеріальні активи, незавершене будівництво, довгострокові фінансові інвестиції, дебіторська заборгованість, біологічні активи та інші необоротні активи.

Необоротні активи - це матеріальні і нематеріальні ресурси, що належать установі і забезпечують її функціонування, термін корисної експлуатації яких, як очікується, становить більше одного року [40].

Необоротні активи відзначаються тим, що їх можна використовувати багаторазово протягом тривалого періоду, при цьому зберігаючи свій початковий зовнішній вигляд чи форму.

На ТОВ АФ «ЧБГ» найбільшу частину при формуванні необоротних активів становлять основні засоби.

Основні засоби - це матеріальні активи, що підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, передачі в оренду іншим особам, чи для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він більше за рік)[41].

Згідно з П(С)БО 7, обліковою одиницею для основних засобів на ТОВ АФ «ЧБГ» вважається об'єкт основних засобів. У випадку, коли об'єкт основних засобів складається з різних частин з різним строком корисного використання (експлуатації), кожен частину можна визнати в обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Об'єкт основних засобів - це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього, або відокремлений предмет, що призначений для виконання самостійних функцій, або ж відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів, що представляють собою єдине ціле і спільно виконують певну роботу[50].

Кожному інвентарному об'єкту присвоюється інвентарний номер, який наноситься на об'єкт та вказується в первинних документах і регістрах з обліку об'єктів основних засобів.

Правильна оцінка основних засобів та інших необоротних матеріальних активів має вирішальне значення у системі обліку та поданні звітності. Недостовірні чи неточні оцінки можуть спричинити невірне встановлення сум амортизаційних відрахувань, що в свою чергу призведе до спотворення реального рівня витрат та прибутку підприємства, а також рентабельності його діяльності.

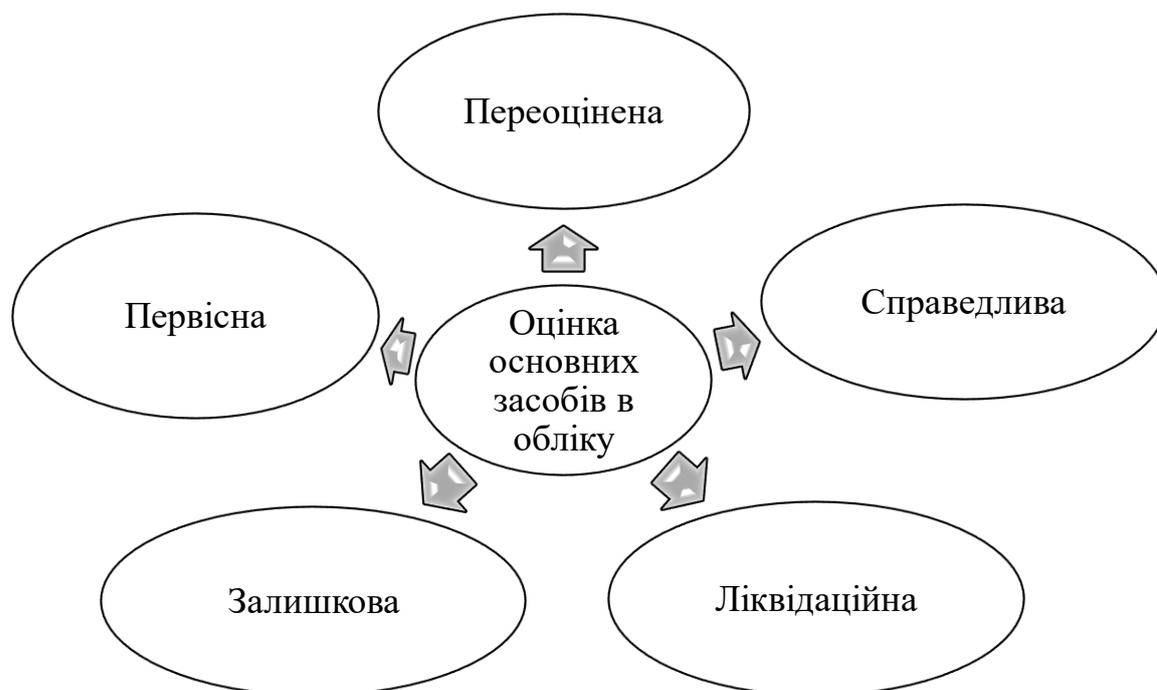

Рисунок 3.1 – Способи оцінки основних засобів відповідно до П(С)БО 7

При створенні підприємства оцінка його необоротних активів проводиться на основі первісної вартості.

Первісна вартість представляє собою історичну (фактичну) собівартість необоротних активів, виражену у грошових коштах або справедливій вартості інших активів, які були сплачені (передані) або витрачені на придбання (створення) цих необоротних активів[56].

Встановлення первісної вартості об'єкта основних засобів залежить від методу, за яким вони потрапили на підприємство:

- придбання, або створення;
- безоплатне отримання;
- внески до статутного капіталу;
- обмін на подібні, або неподібні активи.

Основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, що включає:

- суми, що сплачуються постачальниками та підрядниками (без урахування непрямих податків);
- реєстраційні збори, державний збір і аналогічні внески, пов'язані з придбанням (одержанням) прав на об'єкт основних засобів;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків, пов'язаних з придбанням (створенням) основних засобів (якщо ці суми не компенсуються підприємству);
- витрати зі страхування ризиків доставки основних засобів;
- витрати на установку, монтаж та налагодження основних засобів;
- інші витрати, які прямо пов'язані з доведенням основних засобів до стану, придатного для використання із запланованою метою.

Первісна вартість об'єктів основних засобів, щодо яких зобов'язання визначено загальною сумою, визначається розподілом цієї суми пропорційно справедливій вартості кожного окремого об'єкта основних засобів

Справедлива вартість активу визначається як сума, за якою може відбутися обмін активу або здійснено оплату зобов'язань у рамках операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Первісна вартість отриманих безоплатно основних засобів дорівнює їх справедливій вартості на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених П(С)БО 7, включаючи додаткові витрати на транспортування та підготовку об'єкта до експлуатації.

Проте, слід враховувати що первісна вартість отриманого об'єкта не може перевищувати його справедливої вартості.

Переоцінена вартість представляє собою ціну або вартість основних засобів після проведеної їх переоцінки. У процесі цієї переоцінки встановлюється нова вартість основних засобів, яка враховує їхній фізичний та моральний знос, а також враховує сучасні методи виробництва, інфляційні тенденції та динаміку цін[42]. Після здійснення переоцінки основних засобів відновна вартість є базою для нарахування амортизації.

Залишкова вартість основних засобів - це різниця між первісною вартістю цих засобів та загальною сумою амортизації, нарахованої на них протягом всього періоду експлуатації. Оцінка за залишковою вартістю використовується при розробці планів відновлення основних засобів та для визначення суми зносу. У випадку примусового продажу об'єкта основних засобів, підприємство має намір продати його за ціною, яка не менша від величини відновної залишкової вартості.

Ліквідаційна вартість основних засобів - це сума коштів, яку підприємство очікує отримати від продажу активів після завершення їхнього корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з їхньою реалізацією [42].

Іншими словами, це та сума якій буде дорівнювати залишкова вартість основних засобів після закінчення терміну їхньої амортизації (строку корисного використання). Товариство самостійно визначає ліквідаційну вартість, буває практично неможливо це зробити, оскільки точно невідомо за яку суму у майбутньому (років через 5-20) можна буде продати цей об'єкт.

Отже, у більшості випадків вважають, що ліквідаційна вартість дорівнює нулю, і цей аспект слід включити до наказу про облікову політику або до відповідного документу підприємства при визнанні активу під час його зарахування на баланс. На рисунку 3.2 зобразимо порядок визначення первісної вартості об'єкта основних засобів.

Рисунок 3.2 - Порядок визначення первісної вартості об'єкта основних засобів

Необхідно зазначити, що у П(С)Б019 дається пояснення справедливої вартості - це ринкова вартість, визначена шляхом експертної оцінки.

Справедлива оцінка використовується під час переоцінки основних засобів, при отриманні їх безоплатно, а також при проведенні бартерних операцій з основними засобами [54].

Одним із найсуттєвіших аспектів облікової політики, стосовно основних засобів, є вибір методу нарахування амортизації. Амортизація представляє собою ключовий та важливий інструмент управління фінансовими результатами діяльності підприємства. Підприємство самостійно вибирає методи амортизації для своїх основних засобів та інших необоротних матеріальних активів, враховуючи очікувану форму споживання економічних вигід, що втілені в цих активах. Нархування амортизації необоротних активів проводиться протягом строку їх корисного використання (експлуатації), визначеного товариством при визнанні цих активів як складової частини балансу, та здійснюється щомісячно.

У таблиці 3.1 наведено переваги та недоліки застосування методів амортизації, передбачених законодавством.

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки методів амортизації

Метод нарахування амортизації	Переваги	Недоліки
1	2	3
Прямолінійний метод	Простота застосування	Недоліком цього методу є те, що, сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість
Метод зменшення залишкової вартості	Основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта основних засобів	В перші роки застосування показник собівартості продукції завищується (товарів, робіт, послуг)
Метод прискореного зменшення залишкової вартості	Основна частина амортизаційних відрахувань припадає на перші роки експлуатації, що є виправданим у випадку швидкого морального старіння об'єкта основних засобів	Не дозволяє відображати реальний фінансовий стан; в перші роки експлуатації об'єкта основних засобів показник собівартості завищується. Недоліком також є складність розрахунку

1	2	3
Кумулятивний метод	На відміну від інших прискорених методів суми нарахування, зменшення амортизаційних сум відбувається рівномірно	Сума амортизації не залежить від обсягів виробленої продукції, що не дозволяє реально розрахувати собівартість
Виробничий метод	При застосуванні даного методу можна реально оцінити стан об'єкту основних засобів та сума амортизаційних відрахувань пропорційна обсягу випущеної продукції (товарів, робіт, послуг)	Застосування методу обмежене тим, що не завжди можливо визначити виробничу потужність об'єкта протягом всього терміну його експлуатації

При внесенні змін до методу амортизації об'єкта основних засобів, нарахування амортизації за новим методом розпочинається з наступного місяця після ухвалення рішення про зміну методу. Початок нарахування амортизації за новим методом відбувається з місяця, який настає за місяцем, коли було прийнято відповідне рішення.

Процес нарахування амортизації призупиняється на період реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання та консервації об'єкта і завершується з наступного місяця після виведення об'єкта із експлуатації.

На ТОВ АФ «ЧБГ» нарахування амортизації відбувається за допомогою прямолінійного методу, що передбачає нарахування амортизації рівномірним розподілом вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів.

Прямолінійний метод нарахування амортизації широко використовується через його простоту в розрахунках. Цей метод застосовується до об'єктів основних засобів, які протягом усього періоду експлуатації виконують приблизно однаковий обсяг робіт.

Проте, він не враховує вплив наступних факторів:

1. Моральний знос об'єкта.
2. Виробничу потужність основних засобів у різні роки експлуатації.

3. Збільшення витрат на ремонт в останні роки експлуатації об'єкта.

Амортизацію за малоцінними необоротними матеріальними активами на ТОВ АФ «ЧБГ» нараховують у першому місяці використання об'єкта в розмірі 100 відсотків його вартості, яка амортизується. Якщо залишкова вартість основних засобів значно (більше як на 10%) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу, то може відбуватись їх переоцінка.

Вибуття необоротних активів на ТОВ АФ «ЧБГ» може виникати внаслідок таких причин, які зображені на рисунку 3.3.

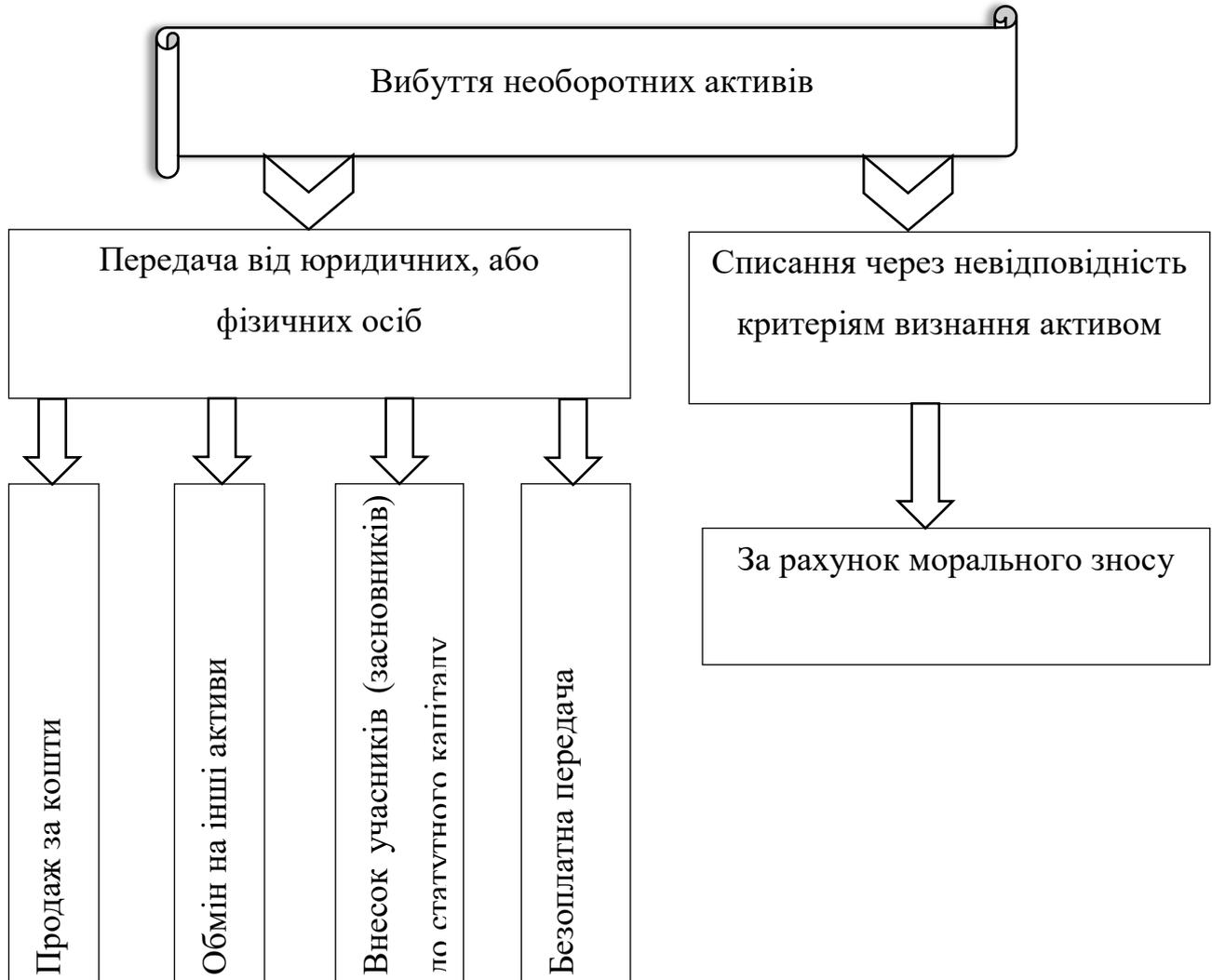

Рисунок 3.3 - Причини та шляхи вибуття необоротних активів

Знос основних засобів в розмірі 100% не є підставою для списання. Повинен бути встановлений факт їх непридатності для подальшого використання.

Нарахування зносу за малоцінними необоротними матеріальними активами здійснюється у розмірі сто відсотків балансової вартості таких предметів при передачі їх зі складу в експлуатацію.

Необхідно забезпечувати обов'язковий облік кількості таких предметів, враховуючи відповідальність матеріально відповідальних осіб, до їхньої повної ліквідації або списання з балансу.

Створена комісією, згідно з наказом керівника, має вирішувати питання про непридатність основних засобів для подальшої експлуатації, виявлення причин списання та визначення подальших заходів щодо необоротних активів, таких як продаж, ліквідація чи безоплатна передача.

Комісія робить оглядає об'єкти, технічну документацію, реальний стан, процент зношеності та виносить рішення стосовно його подальшого використання.

Досвід вітчизняних підприємств та зарубіжних компаній показує, що важливою складовою ефективною системи управління є застосування зовнішнього і внутрішнього аудиту.

Отже, створення ефективною методикою аудиту необоротних активів підприємства, що включає повний спектр джерел інформації, об'єктів та обґрунтованих етапів перевірки, а також моделі робочих документів аудитора, забезпечує підтвердження показників у фінансовій, податковій та інших звітностях.

Мета аудиту необоротних активів полягає у формуванні незалежної думки компетентних фахівців, аудиторський рівень яких визнаний Аудиторською палатою України, що стосується достовірності, законності, якості, прозорості, повноти та своєчасності обліку господарських операцій з основними засобами, нематеріальними активами, довгостроковими фінансовими інвестиціями, дебіторською заборгованістю та іншими необоротними активами, а також відображення їх у фінансовій звітності, що обумовлено чинним законодавством та добровільними договірними зобов'язаннями перед замовником.

Враховуючи творчий характер аудиторської перевірки, послідовність проведення аудиту може відрізнятися в залежності від професійних навичок аудитора та організаційно-технологічних особливостей підприємства.

На ТОВ АФ «ЧБГ» за досліджувані роки не проводилася аудиторська перевірка, проте в загальному можна виділити такі етапи проведення аудиту:

- 1) аудит основних засобів;
- 2) аудит нематеріальних активів;
- 3) аудит капітальних інвестицій та інших активів.

Існує декілька основних методів, які використовуються при аудиті основних засобів: фактична перевірка, порівняння, опитування, документальна перевірка, вибіркове дослідження, камеральна перевірка.

Здійснення комплексної інвентаризації основних засобів та перевірка облікових відхилень, виявлених у попередніх інвентаризаціях, проводиться відповідно до положень, що регламентують інвентаризацію активів та зобов'язань. При цьому акцентується увага на наявність технічної документації, недіючого, або надлишкового обладнання, що має важливе значення в умовах нестабільної економіки. Потрібно визначити обставини і причини відхилень, вказати рекомендації з їх усунення, а також перевірити включення неоприбуткованих основних засобів до податкового доходу підприємства. На даному етапі перевірки також проводиться оцінка матеріально-технічної бази підприємства. Результати перевірки варто оформлювати робочою документацією аудитора.

Отже, на ТОВ АФ «ЧБГ» організація обліку активів забезпечує своєчасні та добре сформовані операції з надходження, переміщення та вибуття, вибір прийомів й методик здійснення бухгалтерського обліку, визначення матеріально-відповідальних осіб, формування певних показників фінансової звітності та складання облікових реєстрів.

3.2 Облік оборотних активів підприємства

Кожне підприємство, яке займається господарською діяльністю, повинно мати певний майновий комплекс, що перебуває у власності або у володінні підприємства. Усе це майно, що перебуває у володінні підприємства та відображене в його балансі, називається активами, які поділяються на дві групи.

Одним із основних завдань будь-якого товариства є доцільне використання оборотних активів. Не менш важливим для безперервності виробництва є регулювання та оптимізація джерел фінансування оборотних активів в умовах інфляції та зростання конкуренції. Це має велике значення для виконання виробничої програми товариства, зобов'язань перед споживачами та створення умов для конкурентоздатного розвитку підприємства. Відповідно до П(С)БО 1, на даний момент оборотні активи охоплюють готівку та інші еквіваленти, які не мають обмежень у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу або упродовж дванадцяти місяців з дати складання балансу[60].

До оборотних активів підприємства належать:

1) запаси, які складають з:

1.1) виробничих запасів (сировина, матеріали, паливо і допоміжні матеріали, напівфабрикати, тара і тарні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети (використовують як засоби праці впродовж не більше одного року.

1.2) тварин на вирощуванні та відгодівлі;

1.3) незавершеного виробництва;

1.4) готової продукції;

1.5) товарів;

2) векселі одержані;

3) дебіторська заборгованість, яку складає:

3.1) дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (відображається в балансі в розрізі трьох статей: чистої реалізаційної вартості, первісної вартості та резерву сумнівних боргів; чиста реалізаційна вартість = первісна вартість - резерв сумнівних боргів);

3.2) дебіторська заборгованість за розрахунками, яка складається з заборгованості (за бюджетом, за виданими авансами, з нарахованих доходів, із внутрішніх розрахунків, іншої поточної дебіторської заборгованості);

4) поточні фінансові інвестиції;

5) грошові кошти та їхні

6) інші оборотні активи;

7) витрати майбутніх періодів.

У таблиці 3.2 зображено склад оборотних активів у балансі товариства.

Таблиця 3.2

Склад оборотних активів

Назва статей	Визначення
Оборотні активи	
Запаси	Запаси - це активи, які утримує підприємство для подальшого споживання під час виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг; перебувають у процесі виробництва; утримує підприємство для подальшого продажу
Векселі одержані	Відображають суми, які підприємство одержить, коли підприємство погасить свій вексель (виплатить за векселем). Вексель - цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання боржника сплатити у певний термін визначену суму грошей власникові векселя
Дебіторська заборгованість	Дебіторська заборгованість - сума заборгованості дебіторів перед підприємством на певну дату
Поточні фінансові інвестиції	Відображають фінансові інвестиції на строк, що не перевищує 1 року
Грошові кошти та їх еквіваленти	Відображають кошти в касі підприємства, на поточних рахунках у банках
Інші оборотні активи	Відображаються суми оборотних активів, які не можуть бути включені до вищенаведених статей
Витрати майбутніх періодів	Відображають вартість витрат, які вже здійснені впродовж поточного або попередніх періодів, але підлягають віднесенню на собівартість у майбутніх періодах. До витрат майбутніх періодів відносять витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості, сплачені авансом орендні платежі, оплата страхового поліса, передоплата на газети

Важлива роль у структурі майна підприємства відводиться запасам, вони є однією із найважливіших складових оборотних активів та займають найбільшу частку на ТОВ АФ «ЧБГ».

Облік запасів регулює Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Згідно з ним запаси - це активи, які підприємство утримує для подальшого продажу за умови звичайної господарської діяльності або для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління виробництвом [61].

Запаси визнаються активом, якщо існує вірогідність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, і їх вартість може бути достовірно визначена. На рисунку 3.4 представлено класифікацію запасів.

Рисунку 3.4 – Класифікація запасів

Згідно П(С)БО 9 запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок:

- первісною вартістю;
- чистою вартістю реалізації.

За чистою вартістю реалізації запаси відображаються, якщо на дату балансу їх ціна знизилася або вони зіпсовані, застаріли або іншим чином втратили спочатку очікувану економічну вигоду. Чиста вартість реалізації визначається по кожній одиниці запасів відніманням з очікуваної ціни продажу очікуваних витрат на завершення виробництва і збут.

За первісною вартістю зараховуються на баланс підприємства придбані, отримані, або виготовлені запаси. Первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є їх собівартість, яка складається з таких фактичних витрат:

- сум, що сплачуються згідно з угодою постачальникові (продавцеві);
- сум ввізного мита та митного збору;
- сум посередніх податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельних витрат;
- інших витрат, які безпосередньо пов'язані з придбанням запасів і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання.

Вартість запасів напряму залежить від способу їх надходження на товариство. Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» існують такі способи надходження запасів на підприємство:

Рисунок 3.5 – Надходження запасів

В обліку підлягають оцінці за обраним методом виробничі запаси, які відпускають у виробництво, продають, або вони вибувають по іншим причинам

Національним положенням представлено 5 методів оцінки запасів у таких випадках:

Ідентифікована собівартість певної одиниці запасів - застосовується для оцінки запасів, які не можуть бути замінені один на одного, або випускаються для виконання спеціальних проектів та замовлень.

Середньозважена собівартість - використовується для обліку запасів, які мають однакове призначення та споживчі якості. Підрахунок здійснюється для кожної одиниці запасів шляхом розподілу загальної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця на вартість отриманих у звітному місяці запасів загалом на початок місяця та вартості отриманих у цьому місяці запасів.

Собівартість перших за часом надходження запасів - це метод обліку, який використовується для розрахунку чистого прибутку в торгівлі. Відповідно, перші куплені або придбані активи вважаються першими проданими активами. Це означає, що вартість найстарішого або першого запасу використовується для розрахунку собівартості проданих товарів (COGS). Різниця між COGS і доходом, отриманим від продажу товарів, є валовим прибутком, а якщо вирахувати операційні витрати, отримана цифра є чистим прибутком. Метод ФІФО зазвичай використовується компаніями, які продають товари з обмеженим терміном придатності або мають коливання цін на своїх запасах [48].

Метод нормативних затрат – заключається у визначенні норм витрат на одиницю продукції, які встановлюються підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і поточних цін.

Метод ціни продажу - використовується у компаніях у сфері роздрібною торгівлі і полягає у тому, що собівартість реалізованих товарів розраховується як різниця між ціною продажу товарів та сумою торгівельної націнки.

Запаси обліковуються на активному рахунку 20 "Виробничі запаси", за дебетом відображають надходження запасів, а за кредитом - вибуття.

В таблиці 3.3 зображено бухгалтерські проведення з обліку надходження запасів.

Кореспонденція рахунків з надходження виробничих запасів на ТОВ АФ «ЧБГ»

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Придбано запаси на умовах попередньої оплати: - здійснено авансовий платіж - відображено податковий кредит з ПДВ - отримано запаси від постачальника - списана сума раніше нарахованого податкового кредиту	371 641 20 644	311 644 631 631
2	Придбано запаси на умовах послідувочої оплати: - отримано запаси від постачальника - відображено податковий кредит з ПДВ - оплачена вартість запасів і сума податкового кредиту з ПДВ - сума витрат із транспортування, яка включена до первісної вартості запасів - відображено податковий кредит з ПДВ на транспортні витрати - оплачені послуги з транспортування	20 641 631 20 641 631	631 631 311 631 631 311
3	Оприбутковано надлишки виробничих запасів, які були виявлені при інвентаризації	20	719

Від того як організований облік виробничих запасів і як він ведеться, багато чого залежить, зокрема точність визначення прибутку підприємства, його фінансове становище, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність діяльності підприємства. Облік виробничих запасів, який включає в себе аналітичний і синтетичний підходи, представляє собою завдання, яке вимагає значних зусиль у рамках бухгалтерського процесу. Багато підприємств стикаються з труднощами у веденні обліку виробничих запасів, що призводить до необґрунтованих втрат товарно-матеріальних цінностей. Облік виробничих запасів на розглянутому підприємстві проводиться відповідно до вказівок, визначених в Інструкції щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і операцій підприємств і організацій, що була схвалена за допомогою Наказу Міністерства фінансів України.

Основна ідея аналітичного обліку запасів полягає у створенні окремого аналітичного рахунку для кожного типу матеріальних цінностей. На цьому рахунку фіксується кількість об'єктів обліку в одиницях виміру, а також їхній вартісний показник за визначеною системою оцінки[63].

Облік виробничих запасів на складах проводиться за допомогою карток складського обліку. Кожна картка розташована в картотеці, відсортованій за технічними групами виробничих запасів відповідно до встановленої номенклатури та цінника. Аналітичні рахунки групуються за категоріями матеріалів, місцями зберігання, особами, які несуть матеріальну відповідальність, а також за синтетичними рахунками бухгалтерського обліку та їх субрахунками. Інформація з аналітичних рахунків об'єднується в оборотних відомостях [63].

Для реєстрації виробничих запасів використовується синтетичний рахунок 20 «Виробничі запаси», по дебету якого відображається надходження тих чи інших товарно-матеріальних цінностей на підприємство, а по кредиту відображаються витрати на виробництво, відпуск запасів в переробку, реалізація. На рисунку 3.6 відобразимо субрахунки, які використовує АФ «ЧБГ» у своїй діяльності.

Рисунок 3.6 – Субрахунки виробничих запасів

-Рахунок 201 «Сировина й матеріали» використовується для відображення наявності та обліку руху сировини та основних матеріалів, які складаються у виробництві продукції чи використовуються як необхідні компоненти під час її виготовлення[33].

-Рахунок 203 «Паливо» на субрахунку веде облік рідкого палива, що використовується для роботи автотранспорту, опалення приміщень та інших цілей, а також оплачених талонів на нафтопродукти і газ[33].

-Рахунок 205 «Будівельні матеріали» фіксує облік будівельних матеріалів, деталей, обладнання і комплектуючих виробів, що входять до монтажу та інших матеріальних цінностей, необхідних для виконання будівельно-монтажних робіт, а також виготовлення будівельних деталей і конструкцій[33].

-Рахунок 207 «Запасні частини» фіксує придбані і виготовлені запасні частини, вузли і деталі, які призначені для здійснення ремонтів та заміни зношених компонентів обладнання і транспортних засобів. Також включаються в запас і оборот автомобільні шини, обмінний фонд для двигунів, вузлів і агрегатів[33].

-Рахунок 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення» використовується для обліку мінеральних добрив, отрутохімкатів для боротьби зі шкідниками рослин, а також для ведення обліку насіння і саджанців, які використовуються для посіву і висадження[33].

Суцільна та безперервна реєстрація у документах даних про всі господарські операції є важливим засобом контролю за об'єктами господарської діяльності. В таблиці 3.4 наведені основні первинні документи для оформлення операцій з руху виробничих запасів.

Таблиця 3.4

Типові документи для обліку запасів

№	Назва документа	Характеристика
1	2	3
Документи з надходження та оприбуткування виробничих запасів		
1	Прибутковий ордер	Застосовується для оприбуткування матеріалів, які надійшли на підприємство від постачальників або з переробки

Продовження таблиці 3.4

1	2	3
2	Товарно-транспортна накладна	Комбінований документ, що складається з трьох самостійних розділів: відомості про вантаж, вантажно-розвантажувальні роботи, інша інформація
3	Рахунок-фактура	Надається продавцем покупцеві та містить перелік товарів і суму коштів, яку покупець має за них сплатити
4	Накладна на відпуск ТМЦ	Є підставою для того, щоб списати товарно-матеріальні цінності, і оприбуткувати їх підприємством, яке їх одержало
5	Акт про приймання матеріалів	Використовується для оприбуткування матеріалів, що надійшли по факту
Документи із складського обліку і внутрішнього переміщення виробничих запасів		
6	Картка складського обліку матеріалів	За її допомогою обліковується рух матеріалів на складах
7	Відомість обліку залишків матеріалів на складі	Використовується для контролю взаємозв'язку складського та бухгалтерського обліку
Документи з відпуску (списання) сировини, матеріалів на виробництво і потреби управління		
8	Лімітно-забірна картка	Призначена для відпусків одного виду матеріалу на один місяць
9	Акт-вимога на заміну матеріалів	Використовують для обліку відпуску матеріалів понад встановленого ліміту, або при заміні матеріалів. Даний документ – основа для списання ТМЦ зі складу

На ТОВ АФ «ЧБГ» значну роль у забезпеченні ефективності обліку виробничих запасів відіграє інвентаризація, яку підприємство проводить відповідно до норм Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України.

Інвентаризація активів і зобов'язань, під час якої перевіряються їх наявність, документальне підтвердження і стан та дається оцінка, визначається ефективність застосування окремих принципів, методів і процедур бухгалтерського обліку і розробляються пропозиції щодо зміни окремих параметрів облікової політики на наступний звітний період (рік), проводиться на протязі календарного року перед складанням річної фінансової звітності підприємства, в обов'язковому порядку. Точний час і порядок її проведення, відповідальні особи визначаються керівником підприємства окремим письмовим наказом керівника.

На підставі результатів, отриманих під час проведення інвентаризації виробничих запасів, складається протокол.

У ньому фіксуються стан господарства, результати проведеної інвентаризації, визначаються можливі способи компенсації різниць в запасах при пересортуванні, списуванні втрат та розгляді варіантів попередження нестач та втрат у майбутньому.

Отже, однією з найбільш складових собівартості робіт, продукції та послуг є запаси. Від ведення правильного обліку запасів залежить достовірність даних про отриманий підприємством прибуток і збереження самих запасів.

Таким чином, провівши дослідження щодо обліку виробничих запасів на товаристві можемо зробити висновок, що він відповідає законодавству, в цілому процес обліку на підприємстві сформований добре, його організація і ведення відповідає чинним нормам і вимогам, серйозних правопорушень виявлено не було.

3.3 Організація оплати праці

Праця є важливою складовою у процесах виробництва, споживання і розподілу продукції, а оплата праці виступає основним джерелом доходів робітників підприємств і основним стимулом для них. Організація системи оплати праці в Україні здійснюється відповідно до чинних нормативно-правових актів, генеральної угоди на державному рівні, галузевих та регіональних угод, колективних договорів, трудових угод і інших внутрішніх нормативних документів підприємств.

Законом України «Про оплату праці» зазначено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку згідно з трудовим договором власник або уповноважений ним орган сплачує працівнику за виконану роботу або зроблені послуги [23].

Організація обліку оплати праці має бути системою, узгоджених методів і процедур, що включає відображення всіх аспектів облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації.

Основною метою бухгалтерського обліку оплати праці є:

- правильне і вчасне документальне оформлення показників щодо виплат працівникам;
- контролювання використанням фонду оплати праці;
- точне нарахування оплати кожному працівникові у відповідності до діючих положень;
- своєчасність і повнота розрахунків з працівниками;
- фіксування витрат робочого часу кожним робітником та обсягу виконаних робіт по підприємству в цілому;
- відповідність відображення оплати праці за об'єктами бухгалтерського обліку;
- достовірне та вчасне складання і подання звітності щодо виплат працівникам.

Згідно зі статтею кодексу законів про працю України, основою організації оплати праці є тарифна система оплати праці, що охоплює тарифні сітки, тарифні ставки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні характеристики

Тарифна система оплати праці є набором правил, за допомогою яких забезпечується порівняльна оцінка праці, залежно від кваліфікації, умов виконання, рівня відповідальності, значення галузі та інших факторів, що описують якість праці. Вона використовується для розподілу робіт в залежності від їх складності та для класифікації працівників відповідно до їх кваліфікації та розрядів.

На рисунку 3.7 зобразимо структуру фонду оплати праці підприємств України.

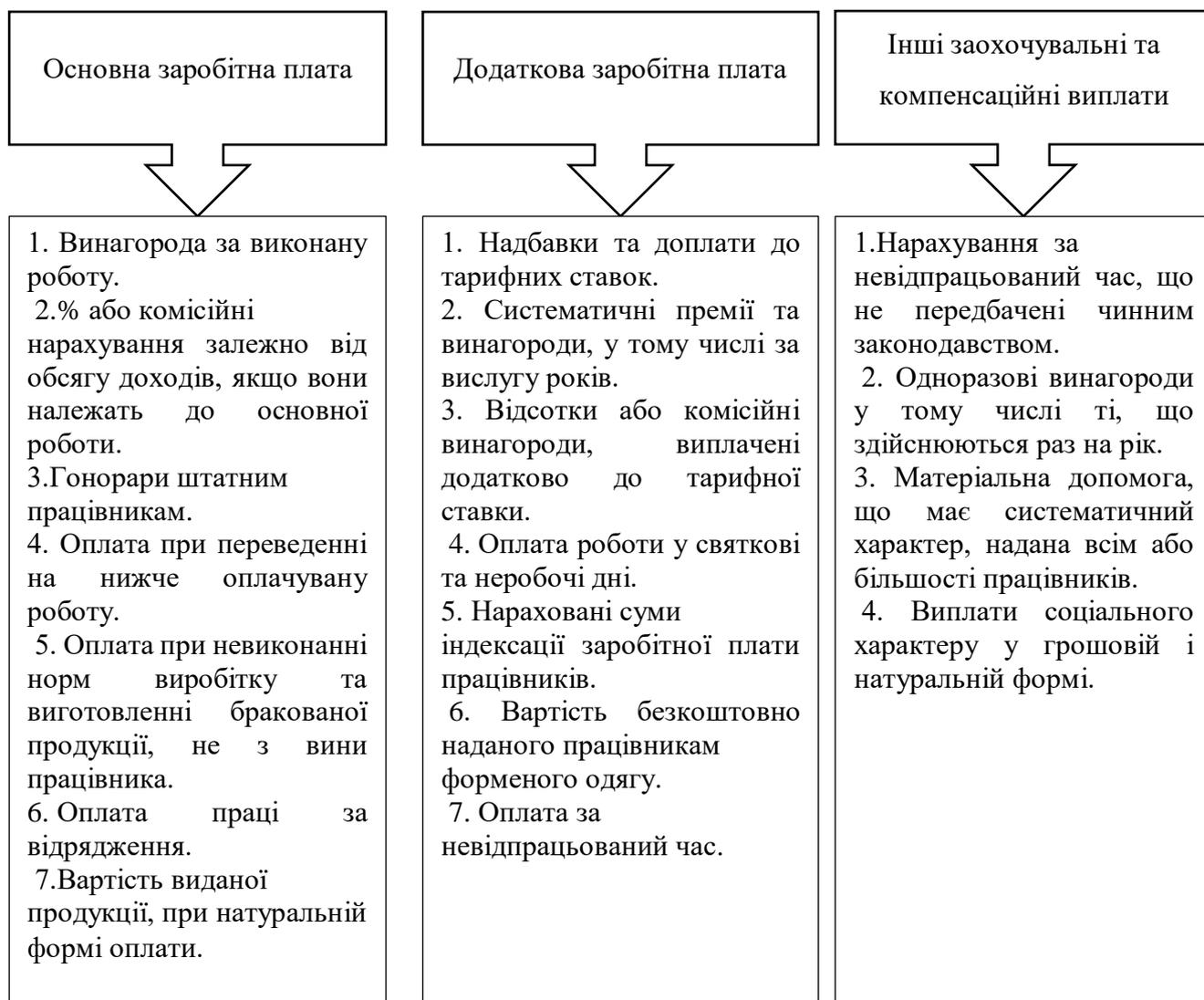

Рисунок 3.7 - Структура фонду оплати праці

-основна заробітна плата є компенсацією за виконану роботу відповідно до установлених норм праці і представляє собою тарифні ставки (оклади) для робітників та службові оклади для працівників;

-додаткова заробітна плата виплачується за працю, яка перевищує встановлені норми, за досягнення трудових успіхів, винахідливість і умови праці, що відрізняються від звичайних;

-інші заохочувальні та компенсаційні виплати представляють собою винагороди за річну роботу, премії за спеціальними системами та положеннями, а також грошові та матеріальні виплати, які не мають чіткого визначення в актах чинного законодавства або які перевищують встановлені ними норми.

Різні підприємства визначають форми та системи оплати праці в залежності від сфери діяльності, характеру трудових операцій та технологічних процесів, що застосовуються в процесі. На сьогоднішній день в Україні використовуються такі основні форми тарифної системи:

1. Відрядна
2. Погодинна

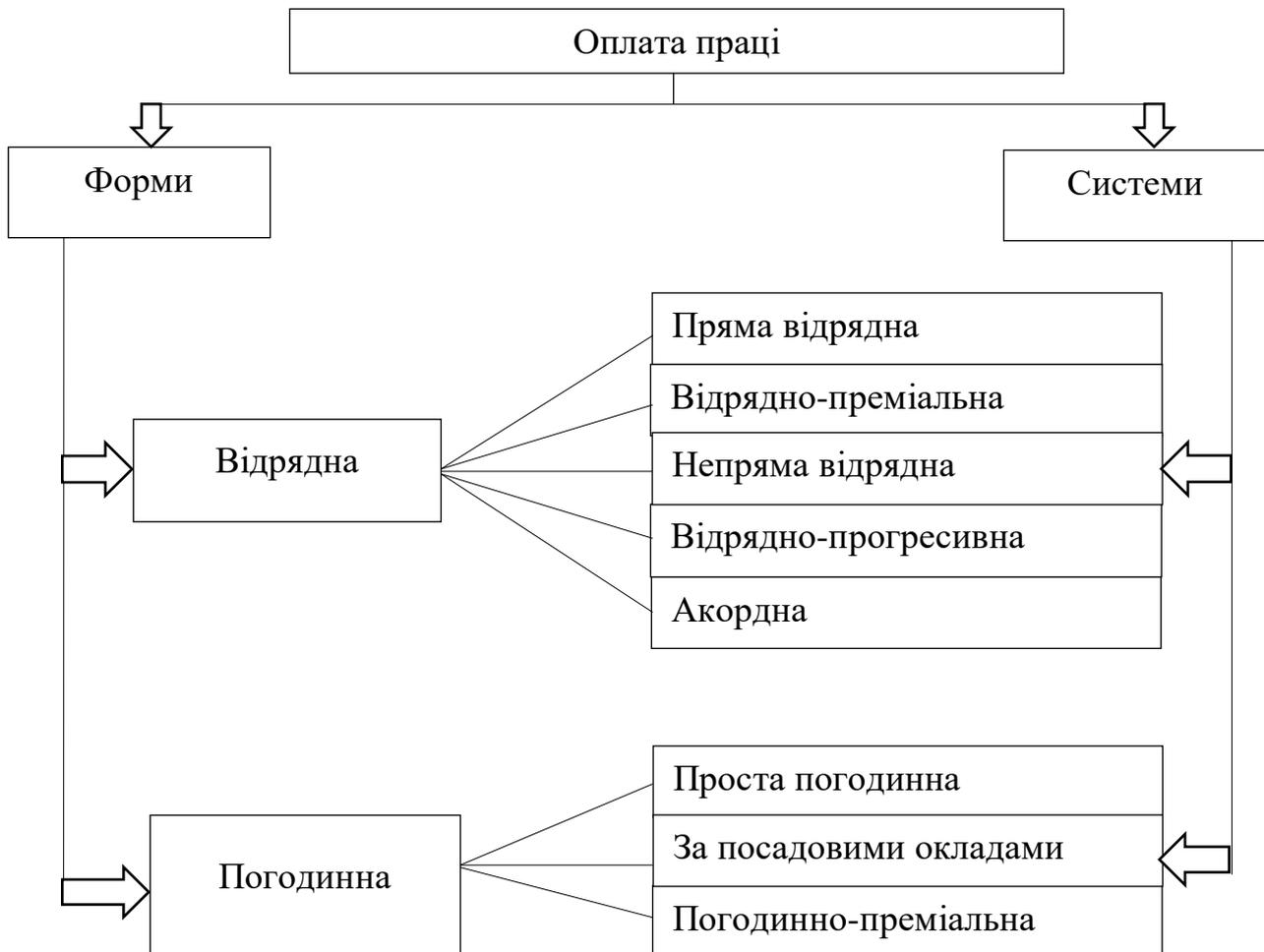

Рисунок 3.8 – Система оплати праці

- погодинна оплата, коли в основу береться відпрацьований час працівником, при цьому як одиниця часу може виступати година, день або місяць;

- відрядна оплата, коли в основу береться матеріальний результат, тобто кількість виробленого продукту.

При відрядній оплаті на розмір заробітку впливають відрядна розцінка за одиницю продукції (роботи) і кількість виробленої продукції, саме тому вона стимулює продуктивність праці.

Чим вища продуктивність працівника, тим вищий його відрядний заробіток, хоча витрати зарплати на одиницю продукції залишаються незмінними – на рівні відрядної розцінки

На ТОВ АФ «ЧБГ» використовують форми і системи оплати праці згідно штатного розкладу та посадових окладів. Для адміністративного персоналу використовується погодинна форма оплати праці, а відрядна для: водіїв, трактористів, комбайнерів та інших робітників.

У штатному розписі фіксується оклад для кожного працівника індивідуально. Важливо враховувати, що розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконаної роботи, професійних якостей працівника, результатів його трудової діяльності та ефективності господарської діяльності підприємства.

Система погодинної оплати праці використовує тарифну систему, яка має такі свої основні компоненти:

- тарифна сітка, що являє собою таблицю з кваліфікаційними розрядами працівників, по ній визначається тарифний розряд;
- тарифна ставка або норма оплати праці, де тарифна ставка першого розряду - норма оплати праці за найменш кваліфіковану працю. Може визначатися як за місяць (посадовий оклад), так і за годину чи день, тиждень;
- схема посадових окладів - перелік посадових окладів та коефіцієнт по кожному з них, на основі коефіцієнту формується оклад (тарифна ставка) для конкретної посади;
- тарифно-кваліфікаційний довідник - це документ, що визначає вимоги до посад, необхідні вміння та кваліфікацію працівника;
- штатний розпис - відображає набір посад по товариству та встановлені по ним посадові оклади, які встановлені на основі схеми посадових окладів.

Розмір мінімальної тарифної ставки робітника, що виконує звичайну роботу, яка не потребує кваліфікації, встановлено з 1 січня 2024– до 7 100 грн за місяць або 42,6 грн за годину; з 1 квітня – до 8 000 грн у місячному розмірі або у погодинному розмірі – до 48 грн.

Відповідно до чинного законодавства у 2024 році ТОВ АФ «ЧБГ» здійснює такі нарахування на заробітну плату, а саме:

- 1) податок на доходи фізичних осіб – 18%;
- 2) військовий збір – 1,5%;
- 3) єдиний соціальний внесок – 22%.

Таблиця 3.4

Податки із заробітної плати у 2024 році

1	Мінімальна заробітна плата	з 1 січня, грн.	з 1 квітня, грн.
		7100	8000
2	Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), 18%	1278	1440
3	Військовий збір, 1,5%	106,5	120
4	До виплати працівнику	5715,5	6440
5	Єдиний соціальний внесок (ЄСВ), 22%	1562	1760

Податок на доходи фізичних осіб - загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян - резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні[32].

Військовий збір - тимчасовий збір із заробітної плати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат або інших виплат і винагород, які нараховуються (виплачуються, надаються) працівнику у зв'язку з трудовими відносинами та за цивільно-правовими договорами. Податок запроваджений на всій території України, як тимчасовий у зв'язку з особливим військовим станом на території України[32].

Єдиний соціальний внесок - обов'язковий внесок до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, з метою забезпечення прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування[32].

Положення про оплату праці на товаристві є основним документом, який визначає порядок організації оплати праці та преміювання робітників, розмір основної та додаткової заробітної плати.

Облік заробітної плати в системі рахунків представляє собою синтетичний облік, який включає в себе реєстрацію нарахувань та розподілу заробітної плати. Цей процес визначає суму оплати праці, яка належить працівникам, і розподіляє нараховану оплату праці за відповідними рахунками витрат згідно з різними статтями та об'єктами калькулювання. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» та 16 «Витрати» уточнюють методологічні принципи створення в обліку бухгалтерської інформації про виплати, пов'язані з виконаною роботою працівників, а також формування інформації про витрати підприємства, зокрема витрати на оплату праці [50]. На підприємстві рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» застосовують для обліку розрахунків та заробітної плати з робітниками. У таблиці 3.5 наведено деякі типові кореспонденції рахунків, що використовуються для обліку розрахунків з персоналом.

Таблиця 3.5

Кореспонденція рахунків

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
1	Нарахована заробітна плата за ремонт основних засобів робітникам основного й допоміжного виробництв	23	661
2	Нарахована заробітна плата інженерно-технічним працівникам і адміністративному персоналу	91,92	661
3	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятим збутом і реалізацією продукції	93	661
4	Нараховані суми оплати праці робітникам основного виробництва	23	661
5	Нараховані суми за рахунок відрахувань на соціальне страхування (за лікарняними листками та інше)	652	661
6	Нарахована матеріальна допомога (оздоровча тощо)	65	661
7	Відраховані із заробітної плати прибутковий податок і збір на випадок безробіття	661	641
9	Відраховані із заробітної плати профспілкові внески	661	685

Облік персоналу повинен забезпечити регулярний збір інформації про кількість працівників на підприємстві та у його структурних підрозділах. Також важливо отримувати дані про характеристики працівників за такими параметрами, як стать, вік, категорії персоналу, посади, спеціальності, освіта, стаж роботи та інші визначальні ознаки.

У питаннях обліку заробітної плати використовуються такі типові первинні документи:

1. № П - 1 Наказ про прийняття на роботу.
2. № П - 2 Особова картка працівника.
3. № П - 3 Наказ про надання відпустки.
4. № П - 4 Наказ про припинення трудового договору.
5. № П - 5 Табель обліку використання робочого часу.
6. № П - 6 Розрахунково-платіжна відомість працівника.
7. № П - 7 Розрахунково-платіжна відомість працівника (зведена).

Згідно до законодавчого регулювання оплата праці в Україні є об'єктом національного, галузевого державно-нормативного і колективно-договірного регулювання. Якість, достовірність, справедливість, повнота та своєчасність розрахунків з оплати праці персоналу безпосередньо залежать від організації обліку оплати праці. Умови оплати повинні відображати результати праці, сприяючи одночасно їхньому підвищенню, стимулюючи розвиток виробництва, підвищення продуктивності та якості праці.

Отже, важливо враховувати, що облікова політика суттєво впливає на спосіб розкриття та на загальне сприйняття інформації. Систематизація принципів, правил та сформованої облікової практики в єдиному документі є ключовим елементом, що сприяє покращенню якості підготовки звітності. Тому актуальним питанням є обґрунтування підходу до формування облікової політики щодо виплат працівникам.

РОЗДІЛ 4 УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

4.1 Удосконалення облікової політики щодо основних засобів

На ТОВ АФ «ЧБГ» майже всю частину необоротних активів займають основні засоби з масовою часткою 99,89% станом на кінець 2022 року, вони забезпечують економічну стійкість підприємства та спрямовані на зміцнення процесу відтворення та підвищення рівня продуктивності виробництва, саме тому дуже важливо ретельно оцінити та розробити рекомендації щодо їх елементів облікової політики.

Формування стратегії обліку для основних засобів є ключовим та принциповим етапом у розробці документу, що визначає облікову політику підприємства. Відповідно до чинного бухгалтерського законодавства, кожне підприємство має право самостійно визначати основні принципи своєї облікової політики, при цьому зміст цієї політики обумовлюється конкретними особливостями його діяльності. Таким чином, при створенні облікової політики необхідно враховувати різноманітні фактори, які можуть вплинути на її формування(табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Елементи облікової політики щодо основних засобів

№ п/п	Автор, джерело	Елементи облікової політики
1	2	3
1	В.А. Кулик [25]	Елементи облікової політики щодо власних основних засобів: - строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів; - ліквідаційна вартість об'єкта основних засобів; - методи нарахування амортизації основних засобів; - поріг суттєвості для проведення переоцінки; - періодичність зарахування сум до оцінки основних засобів. Елементи облікової політики щодо основних засобів, отриманих у фінансову оренду: - об'єкти основних засобів, наданих та прийнятих в оренду; - період очікуваного використання об'єкта фінансової оренди; - метод нарахування амортизації об'єкта фінансової оренди; - база розподілу загальновиробничих витрат за нормальної потужності; - оцінка об'єкта, одержаного у фінансову оренду в орендаря.

1	2	3
2	Ю.Я. Лузан, В.М. Гаврилюк, В.М. Жук [7]	<ul style="list-style-type: none"> - встановлення терміну корисного використання основних засобів; - вибір методу нарахування амортизації; - переоцінка основних засобів; - визначення вартісних ознак предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів
3	В.М. Сердюк, І.В. Бешуля, Л.Л. Гевлич, М.М. Панкова [11]	<ul style="list-style-type: none"> - визнання; - склад; - об'єкт; - первинна оцінка; - зміна вартості (за поліпшення об'єкта, за переоцінки); - строк корисного використання (експлуатації); - методи амортизації
4	Т.М. Сторожук [12]	<ul style="list-style-type: none"> - строк корисного використання; - класифікація основних засобів; - методи нарахування амортизації; - переоцінка основних засобів; - періодичність зарахування сум дооцінки основних засобів до нерозподіленого прибутку; - методи оцінки об'єктів інвестиційної нерухомості; - методи оцінки основних засобів в операціях пов'язаних сторін; - дата первісного визнання необоротних активів чи групи активів, що утримуються для продажу; - порядок списання (ліквідації) основних засобів
5	Методичні рекомендації щодо облікової політики	<ul style="list-style-type: none"> - методи амортизації основних засобів; - вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів; - підходи до переоцінки необоротних активів; - підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів до нерозподіленого прибутку; - дата первісного визнання необоротних активів та групи вибуття як утримуваних для продажу; - підходи до віднесення витрат, пов'язаних з поліпшенням об'єкта основних засобів, до первісної вартості або витрат звітного періоду.

Однією з складових облікової політики стосовно необоротних активів є визначення вартісної межі між основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами.

Отже, перед бухгалтером виникає питання, на який рахунок віднести ці об'єкти - на рахунок 10 «Основні засоби» чи на рахунок 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи». Для цього важливо встановити в обліковій політиці критерії вартісних характеристик об'єктів, які включаються до категорії малоцінних необоротних активів.

Відповідно до визначення, яке надається в Податковому Кодексі України, основні засоби - це «матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)».

За останні роки у законодавчих документах активно змінюється вартісний критерій віднесення матеріальних активів до складу основних засобів. Але варто зазначити, що підприємства можуть самостійно його визнати.

Для різних підприємств така сума може бути різною залежно від виду діяльності, величини активів тощо, тому для одних підприємств той чи інший предмет може бути основним засобом, а для інших – малоцінним необоротним матеріальним об'єктом.

В обліковій політиці ТОВ АФ «ЧБГ» зазначено, що такий критерій становить 1000 гривень, що не відповідає сучасним умовам господарювання підприємства в економічному середовищі.

Тому, щоб забезпечити правильність та найбільш доцільне відображення активів в облікових регістрах і покращити якість обліку необоротних активів, зменшивши затрати трудових ресурсів на розрахунок амортизації й переоцінки засобів, які цього не потребують, підприємству необхідно збільшити в обліковій політиці величину вартісного критерія.

Нарахування амортизації основних засобів є найпроблемнішою ділянкою облікової роботи. Воно здійснюється протягом строку корисного використання об'єкта основних засобів. Метод амортизації основних засобів також обов'язково має бути прописаний у обліковій політиці підприємства та при його зміні необхідно також зазначати це. Товариство має можливість самостійно вибрати метод нарахування амортизації на необоротні активи, а також вартісний критерій для їх віднесення до складу основних засобів. Серед доступних методів нарахування амортизації можуть бути обрані: прямолінійний, метод зменшення залишкової вартості (залишку, що зменшується), метод прискореного зменшення залишкової вартості (залишку за подвійною нормою), кумулятивний (суми чисел), виробничий (амортизація нараховується пропорційно обсягові виробленої продукції або виконаної роботи) та за податковими нормами.

Перший і два останніх з перелічених методів (за умови, що амортизаційний період дорівнює строку корисного використання об'єктів основних засобів) можна віднести до неприскорених методів амортизації, а решту - до прискорених[21].

ТОВ АФ «ЧБГ» використовує для усіх своїх основних фондів прямолінійний метод нарахування амортизації.

Але станом на 2022 рік первісна вартість машин та обладнання становить 78,3% від такої вартості усіх основних засобів товариства, тому для обліку техніки, яка бере участь у виробничій діяльності підприємства (комбайни, трактори тощо), та транспортних засобів, раціональним було б застосування виробничого методу нарахування амортизації, оскільки з його використанням можна точно визначити їх потужність (пробіг) від виконаної роботи, що забезпечить точне відображення їх зносу в обліку.

Наступним аспектом політики обліку щодо основних засобів є процедура переоцінки предметів основних засобів. Згідно зі стандартом бухгалтерського обліку 7 (П(С)БО 7) «Основні засоби», підприємство може проводити переоцінку об'єктів основних засобів у випадку, якщо залишкова вартість цих об'єктів значно відрізняється від їх справедливої вартості на дату складання балансу. Порогом значущості для проведення переоцінки об'єктів основних засобів може бути виявлена величина, що дорівнює:

- 1% чистого прибутку (збитку) підприємства за звітний період:
 $(ЗВ - СВ) > 1\% * \text{чистий прибуток (збиток)}$ – переоцінка проводиться,
10% – переоцінка проводиться,

ЗВ – залишкова вартість об'єкта основних засобів,

СВ – справедлива вартість об'єкта основних засобів;

величина, що дорівнює 10% відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості:

$(ЗВ - СВ) / СВ * 100\% > 10\%$ – переоцінка проводиться,
 $< 10\%$ – переоцінка не проводиться .

Особливим випадком, коли проводиться переоцінка об'єкта основних засобів, є ситуація, де залишкова вартість об'єкта дорівнює нулеві. Цей стан виникає, коли об'єкт основних засобів повністю списаний (амортизований), але залишається в нормальному стані та продовжує використовуватися у виробничому процесі. Переоцінена вартість такого об'єкта визначається шляхом додавання її справедливої вартості до первісної, без врахування зносу.

У випадку, коли об'єкт переоцінюється на ту саму дату, переоцінка обов'язково здійснюється для всіх об'єктів з групи основних засобів, до якої належить даний об'єкт. При цьому поріг суттєвості для проведення переоцінки встановлюється керівництвом підприємства[58].

Підприємству пропонується доповнити пункт облікової політики, який стосується переоцінки основних засобів, таким чином : «Межею суттєвості для проведення переоцінки основних засобів є відхилення у розмірі 10% залишкової вартості таких об'єктів основних фондів від їх справедливої вартості, за умови, що загальний ефект від переоцінки всього класу цих активів буде перевищувати індивідуальний критерій суттєвості, визначений обліковою політикою» .

Підприємство самостійно визначає строки корисного використання, враховуючи технічні й економічні можливості конкретного об'єкта та обов'язкові норми ПКУ щодо мінімально допустимих термінів служби.

Оскільки цей строк визначається на підставі корисності об'єкта для конкретного підприємства, він може бути меншим, ніж нормативний (технічний, економічний) термін експлуатації.

Таким чином, строк корисного використання відображає плани керівництва підприємства щодо використання певного об'єкта основних засобів, з урахуванням наявного досвіду та ринкової ситуації. Крім того, строки корисного використання об'єктів основних засобів можуть бути переглянуті [53].

При визначенні терміну корисної експлуатації до уваги беруть такі фактори:

- а) очікуване використання активу;
- б) очікуваний фізичний знос;
- в) моральний знос, що виникає в результаті вдосконалення виробництва;
- г) правові або інші обмеження для використання активу.

Тому ТОВ АФ «ЧБГ» було б корисно розробити, керуючись ПКУ, власні корисні строки експлуатації для деяких груп основних засобів, які підприємство найбільше використовує та проводить операції купівлі-продажу. Це дало змогу, за потреби, обґрунтувати встановлений строк користування.

Підприємство самостійно встановлює ліквідаційну вартість основних засобів з урахуванням своєї економічної політики. Зазвичай у наказі про облікову політику підприємства зазначається, що ліквідаційна вартість об'єкта дорівнює нулю, тоді як вартість, яка підлягає амортизації, відповідає первісній вартості об'єкта. Нормативні документи не містять чітких вказівок щодо методів встановлення ліквідаційної вартості. Тому саме підприємство встановлює на свій розсуд очікувану суму, яку воно планує отримати від реалізації (ліквідації) основних засобів після завершення строку їх корисного використання (експлуатації).

Відсутність установлення оцінки ліквідаційної вартості об'єкта оподаткування призводить до визнання необґрунтованого завищення річної суми амортизації та, як наслідок, можливе викривлення даних про майновий стан і звітності про фінансові результати суб'єкта господарювання[27].

Тому господарюючому товариству рекомендується зазначити у своїй обліковій політиці оцінку ліквідаційної вартості, яку він обирає нульову, чи іншу.

Також для удосконалення облікової політики підприємства йому рекомендується додати до неї наступні елементи :

1. Перелік первинних документів, зведених бухгалтерських документів, реєстрів бухгалтерського обліку, звітності, підписи керівника (або особи, яка ним

уповноважена) та головного бухгалтера які необхідні для здійснення ними своїх посадових обов'язків та повного контролю за рухом основних засобів.

2. Перелік посадових осіб, які наділяються правами отримувати та видавати товарно-матеріальні цінності та несуть всю повноту відповідальності за такі дії, згідно з посадовими інструкціями та чинними законодавчими актами України.

3. Перелік посадових осіб, які складають, підписують звітність та несуть відповідальність за подання її за призначенням у встановлені законодавством строки.

4. Графік документообігу первинних документів.

5. Робочий план рахунків .

У відповідних додатках не потрібно вказувати прізвище, достатньо вказати посаду відповідальної особи. Такі зміни допоможуть підприємству отримати більш прозору та достовірну систему обліку основних засобів, що при необхідності зможе пояснити дії бухгалтера в тій чи іншій ситуації.

4.2 Удосконалення облікової політики та обліково-аналітичного забезпечення оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ»

Кожне підприємство, яке здійснює свою діяльність в аграрній сфері, повинно обрати раціональну стратегію формування оборотних активів та визначення джерел їх фінансування, яка сприятиме оптимізації їх обсягу і структури, визначенню розумної потреби в оборотних активах та досягненню оптимального співвідношення між різними джерелами їх фінансування. Також це дозволить підвищити позитивний ефект від використання оборотних активів. Ефективність та якість управлінських рішень визначається оптимальною організацією процесів планування, обліку, контролю та аналізу з метою ідентифікації альтернативних шляхів для досягнення стратегічних цілей у майбутньому.

Бухгалтерський облік дає змогу зовнішнім та внутрішнім користувачам одержувати всю інформацію про операції підприємства аграрної сфери, які пов'язані з його основною та іншою діяльністю.

Такі дані дозволяють проводити аналіз наслідків прийнятих раніше рішень та постійно контролювати господарський процес.

Управління запасами повинно ґрунтуватися на зборі та систематизації внутрішньої інформації щодо фактичного стану запасів, їхньої оборотності, а також на врахуванні інформації зовнішнього середовища, що стосується кон'юнктури відповідного сегмента ринку та моніторингу ціни на суміжні товари постачальників. Крім того, таке управління орієнтоване на прогнозування обсягу реалізації запасів і вимагає оптимального використання матеріальних та фінансових ресурсів [34].

Запаси займають найбільшу частку серед оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ», тому особливо важливо дослідити обліково-аналітичне забезпечення та положення облікової політики стосовно запасів.

Тому для забезпечення ефективного управління запасами аграрного підприємства необхідно правильно сформулювати облікову політику щодо таких активів. Існує низка положень, які обов'язково повинні враховуватися при створенні облікової політики для потреб бухгалтерського обліку запасів, а саме:

- робочий план рахунків, що включає як синтетичні, так і аналітичні рахунки, який би враховував всі потреби та особливості діяльності суб'єкта господарювання при відображенні господарських операцій стосовно запасів в обліку та звітності;
- форми первинних облікових документів, використовуваних для реєстрації фактів господарської діяльності, для яких не передбачено стандартних форм, та форми документів для внутрішньої звітності;
- правила обігу документів та технології обробки бухгалтерської інформації;
- вибір методу оцінки запасів;
- організація аналітичного обліку руху ТМЦ;
- визначення осіб відповідальних за ведення первинних документів складського обліку;
- затвердження робочих посад, які відповідають за приймання та відпуск матеріальних цінностей;

- створення інвентаризаційної комісії та встановлення термінів проведення інвентаризації;
- система внутрішнього контролю [7].

Для створення робочого плану рахунків важливо належним чином провести класифікацію запасів підприємства з урахування його галузевих особливостей. Класифікація запасів поділяється на економічну і технічну. Економічна класифікація виробничих запасів базується на їх значенні для процесу виробництва, оскільки матеріали відіграють різні ролі у цьому процесі. Деякі утворюють матеріальну основу майбутнього продукту, тоді як інші беруть участь у виробництві, надаючи виробам необхідні властивості або сприяючи виробничому процесу. Перша група відома як основні матеріали, а друга - називається допоміжними. Для ефективного планування потреб у виробничих запасах, раціонального обліку та контролю за їх використанням у виробництві використовують не лише економічну класифікацію, але і технічну, яка враховує технічні ознаки матеріалів та класифікує їх на групи та підгрупи за найменуванням, типом, гатунком, розміром.

Якісна та надійна бухгалтерська інформація про наявність та рух запасів залежить від успішного вирішення проблеми визначення критеріїв для визнання запасів як активів. Згідно з цим, запаси визнаються активами, якщо існує ймовірність отримання аграрним підприємством майбутніх економічних вигод, пов'язаних з їх використанням, і якщо їх вартість може бути достовірно визначена [65]. Проблема раціональної організації обліку запасів стає актуальною в контексті дотримання вимог пункту 6 П(с)БО 9 «Запаси» з щодо класифікації запасів. Отже, при прийнятті рішень про ефективність використання запасів важливо мати інформацію не лише про їхні види, але й за конкретними найменуваннями (згідно з пунктом 7 П(с)БО 9 «Запаси»).

Якість визначення первинної вартості запасів впливає значним чином на достовірність облікової інформації [4].

Запаси, які аграрне підприємство придбало, отримало або виготовило, зараховуються до балансу за їхньою первісною вартістю.

Якщо на момент отримання запасів неможливо достовірно визначити їхню первісну вартість, ці запаси можуть бути оцінені та відображені за справедливою вартістю з можливим наступним коригуванням до первісної вартості. У випадку виготовлення запасів власними силами підприємства, їхня первісна вартість визначається їхньою виробничою собівартістю, яка обчислюється відповідно до вимог П(с)БО 16 «Витрати» [8].

При відображенні операцій з реалізації запасів в бухгалтерському обліку з дотриманням вимог П(с)БО 9 «Запаси» виникає проблема з вибором методу оцінки вибуття запасів (наприклад, оцінка за нормативними затратами чи оцінка на основі цін продажу). Ця проблема має місце через те, що для всіх видів запасів, які призначені для однакових цілей та мають однакові умови використання, може бути використаний лише один із доступних методів.

Актуальною проблемою є відображення в обліку та звітності запасів за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації (згідно пп. 25–28 П(с)БО 9 «Запаси»)[6]. Забезпечення внутрішніх та інших користувачів своєчасною обліковою інформацією про наявність і рух виробничих запасів залежить від вирішення проблем:

1. Дотримання вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів.
2. Створення раціональної облікової політики щодо запасів та інших оборотних активів.
3. Класифікація запасів за їх видами та конкретними найменуваннями.
4. Визначення первісної вартості запасів при їх придбанні відповідно до вимог П(с)БО 9 «Запаси» та П(с)БО 16 «Витрати».
5. Обов'язкова документація господарських операцій щодо руху вироблених запасів відповідно до встановлених вимог.
6. Забезпечення повного та систематичного кількісного обліку виробничих запасів у місцях їх зберігання.
7. Бухгалтерія повинна обов'язково перевіряти отримані від матеріально відповідальних осіб первинні документи відповідно до вимог Інструкції щодо застосування плану рахунків бухгалтерського обліку.

Вирішенню цих завдань сприятиме створення, затвердження та використання робочого плану рахунків, який включатиме необхідну кількість субрахунків другого та третього порядку для обліку виробничих запасів.

8. Забезпечення систематичного ведення аналітичного обліку виробничих запасів, що включає в себе розподіл за місцями зберігання, відповідальними особами та конкретними видами запасів.

9. Надання внутрішнім та зовнішнім користувачам якісної інформації про наявність та використання МШП залежить від дотримання критеріїв їх визнання відповідно до яких вони багаторазово використовуються та зберігають матеріальну форму зі строком служби не більше одного року. Відповідно до п. 23 П(с)БО 9 «Запаси» вартість МШП, що передані в експлуатацію, виключаються зі складу активів, тому актуальним є забезпечення організації оперативного кількісного обліку малоцінних предметів за місцями експлуатації, відповідальними особами протягом строку їх фактичного використання.

10. Постійне підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу є необхідним для забезпечення високої якості ведення управлінського обліку виробничих запасів, які, згідно з вимогами П(с)БО 16 «Витрати», входять до складу прямих матеріальних витрат. Головний бухгалтер підприємства повинен самостійно визначати організаційні аспекти та методикау управлінського обліку.

Вирішенню проблем сприятиме розробка й затвердження відповідних нормативних документів та раціональних положень облікової політики щодо запасів аграрного підприємства. З огляду на важливість правильної організації обліку та детально розроблених аспектів облікової політики щодо обліку запасів особливо для аграрних підприємств, до яких належить ТОВ АФ «ЧБГ», даному суб'єкту господарювання рекомендується затвердити в обліковій політиці один з методів вибуття запасів, а також для контролю за власними активами затвердити склад інвентаризаційної комісії та періодичність таких перевірок. Також товариство повинно затвердити перелік і склад статей виробничої собівартості продукції та перелік і склад статей змінних і постійних загальновиробничих витрат, порядок вибору бази їх розподілу.

Ще однією суттєвою складовою оборотних активів ТОВ АФ «ЧБГ» є дебіторська заборгованість, тому для нього важливо забезпечити раціональне управління такою заборгованістю через правильне складання та затвердження положень облікової політики щодо дебіторської заборгованості (рис. 4.1).

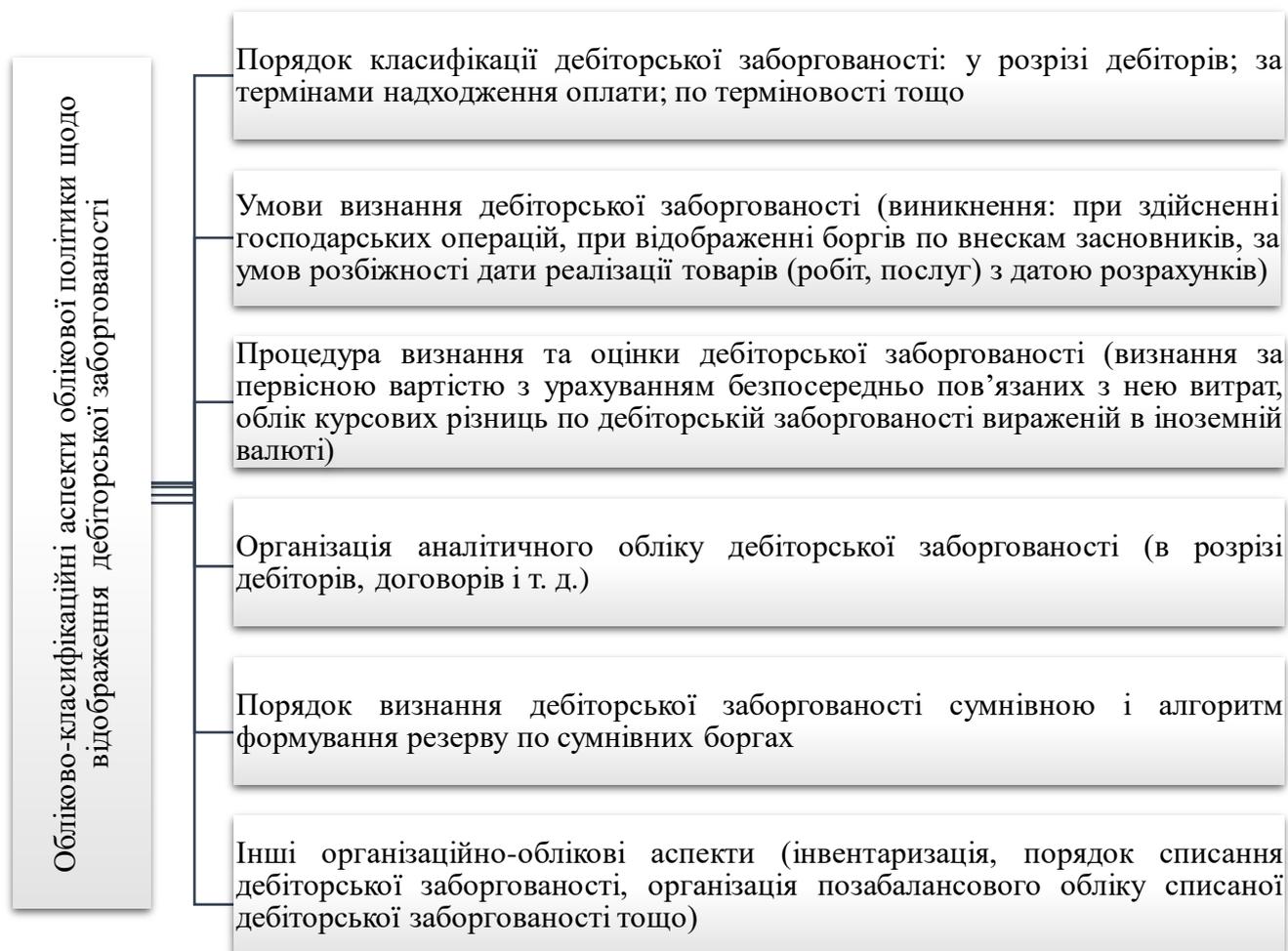

Рисунок 4.1 – Обліково-класифікаційні аспекти відображення дебіторської заборгованості в обліковій політиці підприємства

Різноманітність видів, розгалуженість структури дебіторської заборгованості вимагають специфічних підходів та ретельного розгляду методів її обліку, які повинні бути визначені в рамках облікової політики:

- організація документального супроводження дебіторської заборгованості (в якості окремої складової у загальному графіка документообігу);
- терміни, порядок проведення інвентаризації дебіторської заборгованості;

– алгоритми застосування рахунків і реєстрів бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості;

Тому з врахуванням вищенаведених аспектів, зазначається, що ТОВ АФ «ЧБГ» потрібно вирішити наступні основні проблеми стосовно обліку дебіторської заборгованості :

1. Обов'язково здійснити класифікацію дебіторської заборгованості з дотриманням вимог стосовно строку погашення протягом нормального операційного циклу.

2. Визначити оцінку при визнанні дебіторської заборгованості активом відповідно до вимог П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та затвердити процедуру визначення справедливої вартості дебіторської заборгованості.

3. Обрати метод визначення величини сумнівних боргів П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Обиравши конкретний метод, бухгалтер повинен впровадити систему визначення величини резерву для сумнівних боргів.

Управління грошовими потоками в процесі комерційної діяльності суб'єктів господарювання вимагає прийняття ефективних рішень для досягнення оптимального балансу між ліквідністю та прибутковістю. Основу для прийняття таких рішень створюють положення облікової політики.

Для раціональної організації та методики обліку грошових коштів ТОВ АФ «ЧБГ» повинно: своєчасно документувати усі господарські операції руху грошових коштів у касі, на поточних та інших рахунках в банках, грошових документів і грошових коштів у дорозі; контролювати звітність матеріально відповідальних осіб про наявність і рух грошових коштів у касі, у дорозі та грошових документів; забезпечувати своєчасну систематизацію даних первинних документів на рахунках бухгалтерського обліку відповідно до вимог Положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Плану рахунків бухгалтерського обліку; забезпечувати раціональність та корисність облікової інформації про грошові кошти у фінансовій звітності завдяки дотримання вимог щодо її складання та своєчасності подання.

В обліковій політиці ТОВ АФ «ЧБГ» стосовно грошових коштів рекомендується затвердити матеріально відповідальну особу та склад інвентаризаційної комісії із зазначенням періодичності відповідних перевірок

грошових коштів. Удосконалення облікової політики щодо оборотних активів дозволить ТОВ АФ «ЧБГ» як суб'єкту господарювання аграрного сектору підвищити контроль над своїми активами та ефективність діяльності товариства, а також зменшити ризик шахрайства та крадіжок з боку найманих працівників.

4.3 Удосконалення облікової політики в системі розрахунків за виплатами працівникам на підприємстві

Розрахунки за виплатами працівникам це утворюючий компонент системи механізму функціонування ринку праці в системі облікової політики товариства та один із важливих факторів, який регулює його розвиток у професійному, регіональному й галузевому аспектах.

Зіставивши різні теоретичні підходи вчених економістів вважаємо за доцільне визначити наступні вимоги до формування облікової політики у сфері витрат на оплату праці, що допоможе в удосконаленні.

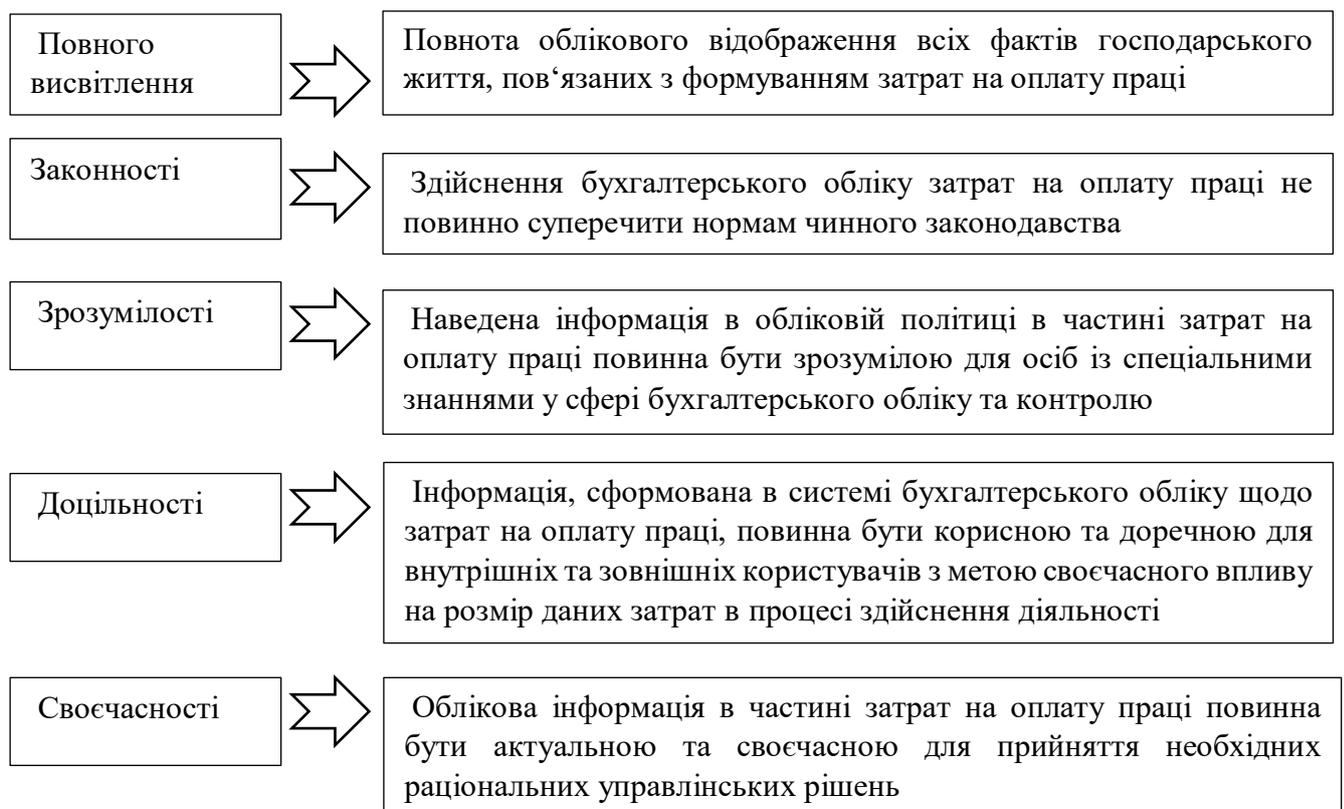

Рисунок 4.2 – Основні вимоги

Дотримання вимог до формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці, що зазначені на рисунку забезпечить раціональне здійснення організації та методики бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам.

То ж зобразимо основні цілі формування облікової політики підприємства в частині затрат на оплату праці.

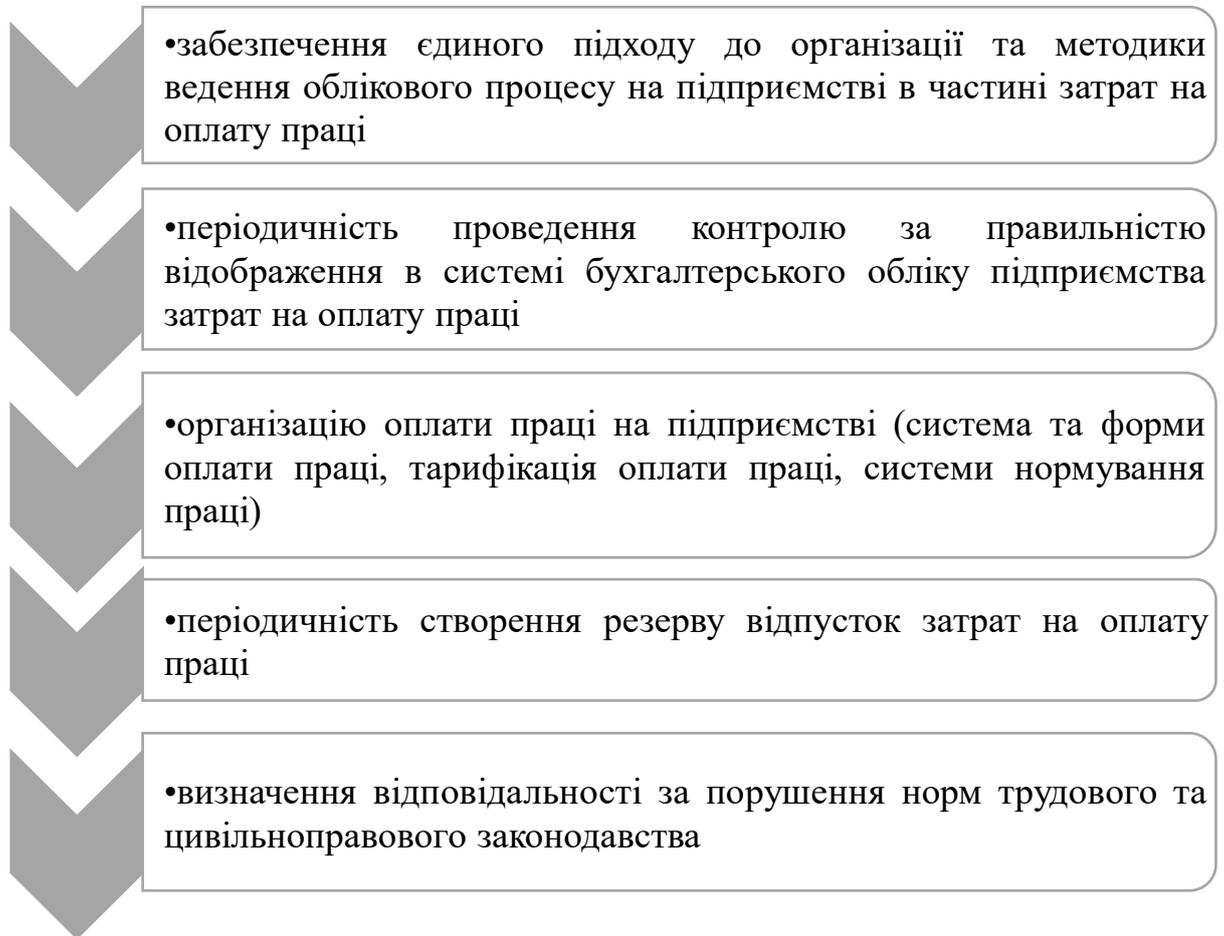

Рисунок 4.3 – Основні цілі облікової політики оплати праці

Для ефективного формування облікової політики щодо затрат на оплату праці буде доцільно дотримуватись основних елементів облікової політики:

1. Організаційна – визначення осіб, що несуть відповідальність та встановлення областей відповідальності за проведення обліку витрат на оплату праці на підприємстві.

2. Методична - встановлення складу витрат на оплату праці; визначення класифікації витрат на оплату праці для формування показників собівартості продукції; визначення системи та форм оплати праці; встановлення системи

нормування праці; порядок реєстрації витрат на оплату праці в облікових рахунках на підприємстві.

3. Технічна - створення і розробка нетипових первинних документів щодо затрат на оплату праці; встановлення форм внутрішньої звітності щодо затрат на оплату праці; порядок складання і строки подання внутрішньої бухгалтерської звітності про показники затрат на оплату праці; інформаційне та програмне забезпечення ведення бухгалтерського обліку затрат на оплату праці; визначення прийомів внутрішнього функціонального контролю щодо затрат на оплату праці.

Беручи до уваги останні зміни в Податковому кодексі України буде доцільно запропонувати зміни в Наказ про облікову політику підприємства, що забезпечить відповідність обліково-аналітичного забезпечення розрахунків за виплатами працівникам товариства вимогам чинного законодавства. У процесі дослідження встановлено проблему неповного відображення в обліковій політиці підприємства положень в частині затрат на оплату праці, що впливає на ефективність організації бухгалтерського обліку.

Щоб керувати підприємством та поліпшити організацію праці та її оплати, проводити аналіз можливостей зниження витрат на оплату праці, підвищення продуктивності та вести розрахунки з кожним окремим працівником, велике значення має аналітичний облік праці, заробітної плати та розрахунків з персоналом.

Аналітичний облік розрахунків з персоналом здійснюється для кожного працівника та враховує види виплат і утримань.

На наш погляд, потрібно дещо впорядкувати та вдосконалити існуючу модель аналітичного обліку праці.

Оскільки інші заохочувальні та компенсаційні виплати не уточнюються окремо, а входять до суми на рахунку 661 «Розрахунки з оплати праці», для покращення деталізації інформації для використання в системі управління, пропонується застосовувати відповідні підрахунки до рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам» (табл. 4.2).

Система субрахунків другого порядку до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»

1	Синтетичний рахунок	66 «Розрахунки за виплатами працівникам»
2	Субрахунки першого порядку до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»	663 «Розрахунки за іншими виплатами» 662 «Розрахунки з депонентами» 661 «Розрахунки з оплати праці»
3	Субрахунки другого порядку до субрахунку 661 «Розрахунки з оплати праці»	6611 «Основна заробітна плата» 6612 «Додаткова заробітна плата» 6613 «Премії та інші заохочувальні виплати» 6614 «Компенсаційні виплати»

Детальніше розглянемо сутність кожного субрахунку:

-6611 "Основна заробітна плата" - це оплата, яка нараховується за виконану роботу у відповідності до нормативів праці, таких як норми часу, виробництва, обслуговування та посадові обов'язки. Ця оплата визначається у формі тарифних ставок (окладів) для робітників та ставок для службовців.

-6612 "Додаткова заробітна плата" - це оплата, яка виплачується за працю, виконану понад встановлені норми, за досягнення в роботі та творчість, а також за особливі умови праці. Це включає доплати, додаткові винагороди, гарантійні та компенсаційні виплати, передбачені законодавством, а також премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань та обов'язків.

-6613 «Премії та інші заохочувальні виплати» - це премії за безперервну роботу на підприємстві до нарахованої зарплати і до суми відпускних.

-6614 "Компенсаційні виплати" - це виплати за невідпрацьований час, які не передбачені чинним законодавством, зокрема працівникам, які були змушені працювати скорочений робочий час або перебували у відпустках за рішенням адміністрації (окрім допомоги часткового безробіття).

Отже, в процесі дослідження було розглянуто складові облікової політики підприємства та запропоновано елементи в частині затрат на оплату праці.

Це допоможе у формуванні передумов для ефективного обліково-аналітичного забезпечення та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві з метою надання повної та своєчасної облікової інформації для потреб управління. Також були висунуті ключові вимоги до розроблення облікової політики щодо витрат на оплату праці, що сприятимуть чіткому визначенню основної мети формування цього документу на товаристві. Однією з ключових задач у реформуванні бухгалтерського обліку заробітної плати є удосконалення існуючої моделі аналітичного обліку. Застосування аналітичних даних дозволяє проводити аналіз відпрацьованого та невідпрацьованого часу, обсягу виробництва, фонду заробітної плати та його структури. Запропонована модель аналітичного обліку виглядає системно та дозволяє аналізувати виплати з врахуванням структури підрозділів підприємства та видів доходу. Ця модель є зручною для формування різноманітних аналітичних звітів, систематизує нарахування, облік та виплати працівникам.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Проаналізувавши магістерську роботу можна зробити наступні висновки:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю Агрофірма «ЧБГ» є юридичною особою. Діє на підставі Цивільного та Господарського кодексів України, Законів України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», «Про зовнішньоекономічну діяльність» та іншого чинного законодавства. Метою Товариства є отримання прибутку і здійснення соціально-економічних інтересів учасників. Підприємство має можливість укладати договори та отримувати майнові та пов'язані з ними немайнові права власного імені, а також нести відповідні обов'язки. Суб'єкт господарювання має право створювати філії, представництва та інші відокремлені підрозділи, при цьому може затверджувати відповідні положення для їхньої діяльності.

2. Згідно зі Статутом ТОВ АФ «ЧБГ» основним предметом діяльності є виробництво сільськогосподарської продукції, вирощування однорічних і дворічних культур, складське господарство, надання послуг зернового складу, тваринництво та допоміжна діяльність у рослинництві та тваринництві.

3. Органами управління товариством є: Загальні збори Учасників та одноосібний виконавчий орган – Директор. Загальні збори Учасників можуть вирішувати будь-які питання діяльності товариства.

4. В Товаристві створюється статутний капітал, який складається з номінальної вартості часток його учасників, виражених в національній валюті, і становить 1800000 грн. Розмір частки учасника товариства у відсотках повинен відповідати співвідношенню номінальної вартості його частки та статутного капіталу товариства.

5. Підприємство самостійно визначає організаційну структуру. Організаційна структура управління уособлює побудову та будову суб'єкта управління, спосіб його внутрішнього підпорядкування, зв'язки структурних елементів управління між собою, які дозволяють виконувати необхідні управлінські функції. ТОВ АФ «ЧБГ» має лінійну організаційну структуру підприємства.

6. На підприємстві розроблено Наказ про облікову політику для узагальнення сукупності методів, принципів та процедур, які застосовуються для складання й подання фінансової звітності.

7. ТОВ АФ «ЧБГ» застосовує автоматизовану форму обліку, адже великий обсяг економічної інформації, який постійно збільшується, потребує ведення обліку з використанням комп'ютерної техніки. На підприємстві облік ведеться за допомогою комп'ютерної програми «1С:Бухгалтерія». Працівники мають дотримуватися прийнятої форми обліку протягом звітного періоду.

8. Отже, дослідивши аналіз основних техніко-економічних показників ТОВ АФ «ЧБГ», можна зробити висновки про їх динаміку у період з 2020 по 2022 роки. За результатами аналізу спостерігаємо, що у 2022 році на даному підприємстві стався приріст оборотних активів у порівнянні з 2021 роком. Зокрема, кількість запасів збільшилася на 30415 тис. грн., це вказує на зростання обсягів виробництва і говорить про краще забезпечення виробництва запасами. А також значно зросли грошові кошти та їх еквіваленти, приріст відбувся на 605 тис. грн., що також свідчить про незначне покращення в операційній діяльності ТОВ АФ «ЧБГ». Оцінка майнового стану показала, що середньорічна вартість основних засобів у 2021 році має тенденцію до збільшення порівняно з попереднім роком на 8 863 тис. грн., що становить приблизно 23,73%.

9. Протягом трьох років відбувалося підвищення загальної величини капіталу із 92971 тис. грн у 2020 році до 157119 тис. грн. у 2022 році. Збільшення власного капіталу підвищує фінансову стійкість підприємства, оскільки більша кількість власних ресурсів зменшує залежність від зовнішнього фінансування. Це дозволяє підприємству бути менш чутливим до змін на ринку і забезпечує більшу здатність витримувати фінансові труднощі, також надає додаткові ресурси для розвитку та розширення діяльності.

10. Темою магістерської роботи була облікова політика підприємства, яка є важливим інструментом управління процесом ведення бухгалтерського обліку та подання фінансової звітності, оскільки вона відображає принципи, процедури й методи обліку і звітності.

11. Головна мета облікової політики це - забезпечення одержання достовірної інформації про майновий та фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, необхідні для всіх користувачів звітності з метою прийняття відповідних рішень.

12. Облікова політика формується в декілька етапів: організаційний, підготовчий, визначення зовнішніх чинників, що можуть впливати на розроблення, формування чинників внутрішнього середовища, вибір елементів, оформлення й затвердження розпорядчого документа, що і є заключним етапом.

13. Облікова політика має такі принципи: безперервності, спів ставність інтересів, комплексність, ефективності, системності, планомірності і динамізму.

14. Впливають на облікову політику певні фактори: технічне забезпечення (комп'ютерна техніка, програмні продукти, засоби оргтехніки тощо); наявність ефективної системи інформаційного забезпечення підприємства (за всіма необхідними для підприємства напрямками); рівень кваліфікації управлінських та бухгалтерських кадрів; система матеріального заохочення та матеріальної відповідальності за коло обов'язків, що зобов'язані робити працівники.

15. Зміни в обліковій політиці можуть відбуватися за таких умов: коли змінюються умови статуту; змінюються вимоги органу, який затверджує положення бухгалтерського обліку.

16. Наказ про облікову політику в теперішній час на більшості підприємств містять лише опис загальних найбільш поширених елементів обліку. Облікова політика не висвітлює ключові аспекти, такі як внесення змін до фінансової звітності внаслідок змін у обліковій політиці, коригування облікових оцінок, виправлення помилок у бухгалтерському обліку та події, що виникають після дати балансу. Ці аспекти значно впливають на фінансовий результат підприємства та достовірність показників фінансової звітності.

17. Для вирішення багатьох питань, пов'язаних з формуванням облікової політики підприємства, є важливим запровадження напрямів удосконалення, таких як: аналіз облікової політики, контроль виконання облікової політики та встановлення відповідності облікової політики нормативно-правовому законодавству.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 №996-XIV. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 11.12.2023).
2. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 р. №2658. Відомості Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/page2> (дата звернення: 11.12.2023).
3. Про оплату праці: Закон України Відомості Верховної Ради України, 1995, № 17, ст.121). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>. (дата звернення 18.12.2023).
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2.12.2010 р. № 2755 URL: «<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>». (дата звернення 18.12.2023).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» (форма 1): Наказ Міністерства фінансів України 31.03.99 № 87 / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99#Text> (дата звернення 18.12.2023).
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 р. № 92 Відомості Верховної Ради України.: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 11.12.2023).
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказ Міністерства фінансів України № 131 від 14 червня 2000 р. Верховна Рада України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 11.12.2023).
8. Про затвердження Інструкції зі статистики заробітної плати: Наказ від 27 січня 2004 р. за № 114/8713. Міністерство юстиції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04#Text> (дата звернення 18.12.2023)
9. Лист Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 р. № 31-34000-10-5/27793 / Міністерство фінансів України.

URL:http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=58984&cat_id=34931
(дата звернення: 18.12.2023).

10. Баріленко В.І. Аналіз фінансової звітності :навчальний посібник . Харків,2016. 6-106 с.
11. Безверхий К. В., Бочуля Т.В. Інформаційний комплекс облікової системи та звітність в Україні : монографія . Київ. : Центр учбової літератури., 2016. 184 с.
12. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : підручник .Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
13. .Бутинець Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 2019. 912 с.
14. Бурко К.В. Методи обліку витрат в обліковій політиці сільськогосподарських підприємствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. 162-178 с.
15. Верига Ю.А., Кулик В.А., Ночовна Ю.А., Іванюк С.Ю. Облікова політика підприємства: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 312 с.
- 16.Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 536 с.
17. Гавриловський О.С., Стащенко Ю.В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2017. 498-502 с.
18. Гнатенко Є.П. , Гикава А.О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві . Економіка суспільства. 2018. 421-424 с.
19. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кравченко І.Ю., Ямборко Г.А. Фінансовий облік: підручник . Київ : Лібра, 2018. 976 с.
20. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навчальний посібник .Київ : Центр учбової літератури, 2016. 424 с.
21. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2016 .424 с.
22. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: навчальний посібник. Київ: Знання, 2017. 541 с.

23. Давидюк Т.В., Манойленко Т.І., Резніченко А.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник . Харків: Видавничий дім «Гельветика», 2016.392с.
24. Дубініна М. В., Лозинська Т.В. Поточні зобов'язання: порядок визначення та відображення у балансі. Глобальні і національні проблеми економіки. 2017. 111–114 с.
25. Жук В.М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку. Економічні науки: бірник наукових праць. Луцьк: ЛНТУ. 2017. 171-182с.
26. Журавель Г.П. , Клевець В.Б., Хомин П.Я.Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навчальний посібник. Київ: Професіонал, 2018. 320 с.
27. Загородній А. Г., Стрижка Т. А. Вплив облікової політики підприємства на величину сплачуваного податку на прибуток. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка. 2019. No 1(53). С. 229-232.
28. Задорожний З.В., Ковальчук Є.К., Панасюк В.М. Облік в галузях економіки : навчальний посібник. Тернопіль : Економічна думка, 2010. 245 с.
29. Каверіна С.В., Смоквіна Г.А. Методичні аспекти формування облікової політики підприємства: національний та міжнародний досвід .Київ. 2016. 8-14 с.
30. Казак О.О. Теоретичні засади формування облікової політики сучасних підприємств. Ефективна економіка. 2019. № 9 URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2019/59.pdf (дата звернення 13.11.2023).
31. Калетнік Г. М., Пришляк Н.В. Ефективність державної підтримки як основа сталого розвитку сільського господарства. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 7-23 с.
32. Китайчук Т.Г., Базюк С.А. Облік основних засобів з урахуванням принципів та положень міжнародних та національних стандарті. Облік, економіка, менеджмент: Міжнародний збірник наукових праць. 2016. 117-124 с.
33. Коваль Л.В. Особливості формування облікової політики у фермерських господарствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 113- 123 с.
34. Коваль Л.В. Облікова політика щодо запасів. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. Харків. 2018. 101-110 с.

35. Коваль Н.І., Нечепуренко А.П. Облік фіксованого сільськогосподарського податку у фермерських господарствах. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. 97-104 с.
36. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2017. - 186 с.
37. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 451с.
38. Крупка Я. Д., Задорожний З.В., Микитюк Н.Л., Фінансовий облік : підручник. Київ : Кондор, 2018. 551 с.
39. Левченко О. П. Теоретичні основи організації обліку необоротних активів у сільськогосподарському підприємстві: збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету , 2016. 110- 114 с.
40. Лупак Р. Л. Розвиток підприємництва в умовах імпортонасичення внутрішнього ринку України. Підприємництво і торгівля. 2018. 136-142 с.
41. Любар О.О. Облікове забезпечення відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств . Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2019. 130-140 с.
42. Мардус Н.Ю. Аудит. Навчальний посібник. Харків.: НТУ «ХПІ», 2015.178 с.
43. Мазур В.А., Томчук О.Ф. Методика аналізу фінансового стану підприємства відповідно до вимог внутрішніх і зовнішніх користувачів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. 7-20 с.
44. Максименко І. Я., Іванченко А. Г. Особливості обліку виробничих запасів в управлінні діяльністю підприємства. Ефективна економіка. 2019. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7266> (дата звернення: 18.12.2023).
45. Мельник Т. Г. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2015. 425 с.
46. Муравський В.П. Документування в умовах повної автоматизації обліку: навчальний посібник. Київ: Бухгалтерський облік і аудит ,2019.48 – 52с.
47. Нестеренко О. О. Інтегрована звітність: теорія, методологія, практика: Харків: Видавець Іванченко І. С., 2018. 410 с.

48. Партин Г.О., Загородній О.Г., Корягін М.В., Пилипенко Л.М., Янковська Л.А. Теорія бухгалтерського обліку: навчальний посібник. Львів: Магнолія . 2015. 240 с.
49. Парушіна Н.В. Теорія і практика аналізу фінансової звітності організацій: навчальний посібник. Київ. 2014. - с. 340-352.
50. Плахтій Т.Ф. Розвиток системи менеджменту якості обліку .Міжнародний збірник наукових праць : «Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу». 2017. 67-73 с.
51. Подолянчук О.А. Облікова інформація та її якісні характеристики відповідно до облікових стандартів .Економіка. Фінанси, Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 79-90с.
52. Польова Т. В., Охрей Т. С. Методично-організаційні особливості обліку виробничих запасів підприємств. Економічний простір. 2020. № 160. С. 124-128
53. Подолянчук О.А.,Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 374с.
54. Правдюк Н.Л. Рентабельність операційної діяльності підприємств: обліково-аналітичний аспект . Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. 124-141 с.
55. Радіонова Н. Облікова політика як методологічна основа управління підприємством. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. 53-60 с.
56. Рубан Л. О., Яковенко Т. І. Економічна сутність поняття виробничі запаси на промисловому підприємстві. Інфраструктура ринку. 2019. № 34. С. 319-324.
57. Смірнова І.В. Облікова політика підприємства як елемент системи обліку .Наукові праці Кіровоградського державного технічного університету: Економічні науки. Кіровоград: Кіровоградський державний технічний університет, 2007. 314-318 с.
58. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник посібник. Київ: КНЕУ, 2006. 526 с.
59. Сук Л. К., Сук П. Л. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 507с.

60.Ткаченко Н.М., Борович О.В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ.: Алерта, 2018. 445 с. 14.Шара Є.Ю., І. Є. Соколовська - Гонтаренко І.Є. Фінансовий облік II: навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2018.308 с.

61. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність : підручник . Київ. : Алерта, 2016. 981 с.

62.Фабіянська В. Ю. , Пацар О. Г. Аудит виробничих запасів: організаційні та методичні аспекти . Ефективна економіка. Харків. 2017.55-60 с.

63. Чеснакова Л. С., Алексєєва А. В., Масалітіна В. В.. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : КНТЕУ, 2018. 320 с.

64.Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: монографія .Житомир: ЖДТУ, 2018. 528 с.

65.Щирба М.Т. Облікова політика в системі управлінського обліку: монографія. Тернопіль.: ТНЕУ, 2019. 338 с.